

Dis.
3749
127

4° Difo. 3749. (27.

C. A. WILMANNUS, MED. STUDIOSI,

BREMENI,

COMMENTATIO

DE

ANTHELMINTICIS

REGNI VEGETABILIS,

QUAM

IN CERTAMINE LITTERARIO

CIVIUM

ACADEMIAE GEORGIAE AUGUSTAE

DIE IV. M. IUNII A. MDCCCXXVI.

PROXIME AD PALMAM ACCESSISSE

ORDO MEDICUS

DECLARAVIT.

GOETTINGAE

TYPIS FRATR. BAIER TYPOGR. ACAD.

MDCCCXXVI.

„Medicus notitia plantae destitutus, de viribus
ejusdem nunquam juste judicavit.”

LINN.

Bayerische
Staatsbibliothek
München

V I R I S

AD CINERES USQUE COLENDIS,

PATRI OPTIMO,

A. C. W I L M A N N S

NEC NON

AVUNCULO DILECTISSIMO,

J. G. S C H Ü T Z

PIO GRATOQUE ANIMO

AUCTOR.

V. I. E. S.

AD. LIBRIS. E. S. S. S. S.

THE. OFFICE.

A. C. WILLIAMS

NEW. YORK.

ALBANY. N. Y.

J. C. SCHULTZ

THE. LIBRARY.

1872.

INTRODUCTIO.

Regnum vegetabilium viribus abundat, quibus vita et conservatur, et prolongatur. Species enim adsunt innumerabiles, quae alimenta hominibus animalibusque suppeditant, rursus aliae reperiuntur, vitam animaleam destruentes, quae venena dicuntur. Haec vero, si quae efficiunt, cum statu corporis abnormi i. e. cum morbis comparaveris, huic statui ita reagere reperies, ut iis medicamentis ad vitam conservandam et prolongandam uti liceat. Sunt vero etiam vegetabilia, quae alterius organismi functionibus non nocentes, alterius functiones prorsus destruunt.

His, quae modo attuli, recte pars anthelminticorum, ex regno vegetabilium desumtorum, permagna adnumeranda est, quae scilicet vermes aut necant, aut debilitant, aut molestant, aut denique ad exitum disponunt, neque tamen corpori humano nocent.

I. Anthelmintica specificè agentia.

Ad aliud anthelminticorum genus ea adnumeranda sunt, quae vermes et vermium mucum vi laxativa ex intestinorum tractu expellunt.

II. *Anthelmintica evacuantia.*

Tertia remediorum pars ea complectitur medicamina, quae vi stimulante, roborante, digestionem et integram vegetationem promovente, secretionem corrigunt, et dissipato muco copioso vermium nidos et nutrimenta destruunt.

III. *Anthelmintica roborantia.*

Et denique ea anthelmintica, quae vermes irritamento mechanico expellunt.

IV. *Anthelmintica mechanice agentia.*

Anthelmintica igitur ea sunt medicamina, quibus vermes in organismo nidulantes atque viventes, aut conficiuntur, aut ex intestinorum tractu expelluntur, aut eorum regeneratio praecavetur.

Si vero quis omnia vegetabilia a prioribus ad nostra usque tempora contra vermes adhibita medicamina anthelminticorum nomine colligere vellet, per magna medicaminum pars huc pertineret, quod sane contrarium fini hujus commentationis foret. Equidem omnia contra vermes adhibita medicamina complectentem conspectum praemittam, obsoleta enim anthelmintica nullum aliud commodum, nisi historicum praebent. Primam hanc commentationis partem eam ob causam secundum ordines naturales plantarum congeram, quia plantae ordinis naturalis cujusdam, secundum habitum congestae, non tantum forma, sed etiam partibus constituentibus, eamque ob causam viribus medicinalibus sibi similes sunt. Quare hac compositione efficaciam similem exserentes conjunguntur, invenimus enim v. g. gentianeas amaras, labiatis aromaticas, coniferas resinosas etc. Linnaeus hoc jam probavit dicendo: „*Plantae quae genere conveniunt, etiam virtute conveniunt, quae ordine naturali continentur, etiam virtute proprius accedunt*“. Etiam si hanc theoriam non semper valere et mancarn esse negari non potest, tamen haud affert utilitatem parvam, quod ill. De Candolle 1) novissime affirmat. In universum hic JUSSIEU secutus sum, quae vero recentiori tempore detecta et mutata sint, a R. BROWNE, De Candolle etc. quantum fieri potuit, in usum meum converti.

1) Versuch über die Arzneikräfte der Pflanzen verglichen mit den äussern Formen und natürlichen Klasseneintheilung nach der 2ten französischen Ausgabe mit Zusätzen und Anmerkungen von Perlep. Aarau 1818.

Subdivisiones singulorum ordinum e. g. abietinis, cupressineis et taxineis sub coniferas, vel typhaceis et acorineis sub aroideas etc. omisi, quia hic ex una familia paucae tantum plantae, occurrunt, et eo ipso tantum magis dispartum foret, quod vero conspectui nullam attulisset utilitatem.

Deinde de anthelminticis regni vegetabilis ad nostra usque tempora adhibitis, cum ad plantas, a quibus ea desumenda, tum ad partes constituentes, nominatim eas, quibus earum vires adscribendae sunt, agam. Parte hac secunda eam sequar divisionem, quam jam indicavi; notandum vero est, in natura non tam strenue limites duci posse, sicut equidem accepi, quum saepius in uno medicamine duae diversae materies contra vermes efficaciam exserunt. Alia vero conspectum sublevans divisio adhiberi non potuit; si enim anthelmintica secundum partes constituentes dividere voluissem, quod sane natura rei melius convenit, tot paene divisiones quot medicamina accepissem. Divisio haec, quam secutus sum, praeterea secundum *rationes medendi* instituta est; ratio prima est, qua vermes necantur, vel tamen si hoc non fieri potest, debilitantur, aut alio modo ad exitum disponuntur, quo facilius ejici possint, quod per *anthelmintica specificae agentia* instituitur; secunda ratio est, qua vermes necati, vel debilitati ejiciuntur, quod fit per *anthelmintica evacuantia*; tertia est qua regeneratio vermium impeditur, quod *anthelmintica roborantia* efficiunt. Denique anthelmintica mechanice agentia sunt adducta, quia haec reliquis divisionibus subungi non possunt.

Primi jam medicinae scriptores helminthiasis descriptionem nobis dederunt, variaque quibus medeatur commendant vegetabilia. Saepe vero difficillimum inventu est, de quibus plantis medicamina ab iis memorata sunt sumpta, quum saepius descriptio omnino desit, vel manca sit, nec alia momenta adsint, e quibus certi quid constitui possit, et quum hic non sit locus, hac de re inquirere, eos sequar, qui veterum, Graecorum Romanorumque opera investigarunt, eaque interpretati sunt.

PARS PRIMA.

BREVIS, OMNIUM CONTRA VERMES A PRIORIBUS AD
NOSTRA USQUE TEMPORA ADHIBITORUM MEDICAMINUM,
CONSPECTUS SECUNDUM SYSTEMA PLANTARUM
NATURALE CONGESTUS.

A C O T Y L E D O N E S.

(CRYPTOGAMIA L.)

Familia Algarum.

Fucus.

F. Helminthochortos. Helminthochortos habitat praecipue in mare mediterraneo ad Corsicae insulae littora. Medicamentum saporis salsi ingrati, et tantum vires suas anthelminticas, per salem marinum cum eo junctum, ut credo, exserit. Pluribus abhinc saeculis colonis Graecorum in Ajacio urbe degentibus vis hujus plantae anthelmintica nota erat. Vacher xenodochiorum insulae inspector, ut ajunt, eam anno MDCCLVI. Lutetiam Parisiorum misit, ejusque utilitatem observationum decuria comprobavit. Sensim sensimque Helminthochorti usus non solum in Gallia sed etiam in Germania aliisque regionibus increvit, et viri clarissimi vires ejus publicarunt 1).

1) A. Murray apparatus medicaminum vol. V. pag. 543 et sqq.

Haemmerlein diss. de fuco helminthochorto cum tabul. aenea. Erlangae 1792.

Schwendimann diss. sistens helminthochorti historiam, naturam atque vires. Argentorati 1780.

Hoc remedium etiam nostris temporibus contra vermes adhibetur, quod largius in commentationis parte secunda explicabimus.

Familia Fungorum.

B. Laricis. Agaricus. In truncis senescentibus Pinus Laricis Europae australioris obuius, saporis amaricantis acris; vi cathartica instructus; Clericus 2) anthelminticis adnumeravit.

Familia Lichenum.

Lichen.

L. aphthosus. Lichen cumatilis, hoc nomine planta usi sumus et contra vermes ob vim laxativam Murray 3) et alii commendarunt.

Familia Filicum.

Polypodium.

P. Filix mas. Habitat in nemorosis, umbrosis Europae, Asiae et Americae borealis; Pars usualis est radix, saporis dulcis, nauseosi, sub adstringentis, dein amaricantis; vis anthelmintica tantum oleo fixo radice adtribuenda. Veteres medicinae scriptores, jam filicum species contra vermes commendarunt. Theophrastus Eresius 4) primus videtur, qui hujus vires anthelminticas probasse dicendo: „Ἡ δὲ τῆς πτερίδος ῥίζα τῷ χυλῷ γλυκόςτροφος· ἔλμινθὰ δὲ πλατύνει ἐκβάλλει. etc. Galenus 5) Dioscorides 6) et alii etiam radicem contra taeniam laudarunt, et ea nostra usque ad tempora semper maxima

2) Historia naturalis et medica lumbricorum latorum etc. Genevae MDCCXV. cap. XV. pag. 413.

3) Apparatus medic. vol. V. pag. 420. et sqq.

4) Historia plantarum lib. IX., cap. 22. edit. Schneider tom. I. pag. 327.

Mathiolus, demonstravit, πτερίδα veterum filicem marem recentiorum esse. Videas: Dicorsi del Mathioli nelli sei libri della materia medicinale di Dioscoride. Venetiae 1568. pag. 1352.

5) de simplicium medicament. facultatib. lib. VIII.

6) libri quinque de materia medica lib. IV. cap. 178.

anthelmintici gloria fructa sunt, ut Andry, 7) Eberle 8) et alii docuerunt. Omnia fere arcana, ut Nufferianum 9), Herrenschwandianum etc., et specifica sic dicta ex hoc remedio constituuntur. Plura videas in parte commentationis secunda.

P. Filix femina. Radice Filicis feminae antecedentis sapore et viribus similis, nomine *ῥηλυπτέριδος* scriptores veteres 10) etiam anthelmintico usi sunt, nostris temporibus autem obsoleta, cum radicem filicis maris efficaciorum tantum adhibeamus.

Pteris.

P. aquilina. Radices Schaeffer 11) anthelminticis adnumeravit, confundasse autem radice Filicis maris credo, quae, quomodo supra dictum, apud veteres, *πρέρις* appellata, quod etiam opera a Schaeffer citata affirmare videntur.

M O N O C O T Y L E D O N E S.

Familia Graminearum.

Saccharum. Triandria Digynia.

S. officinarum. Saccharum principium in regno vegetabili persaepe obvium, praecipue autem ex hac planta in India utraque crescente eum consequimur. Redi 12) experimenta eum primo ad anthelminticorum numerum versata sunt et postea multa medicamina, in quibus saccharo vires medicas adscribendo, ut Dauci Carotae ra-

7) De la génération des vers dans corps de l'homme cap. IX.

8) Treatise of the materia medica and therapeutics. Philadelphia. 1822. Vol. I. pag. 210.

Videas etiam: Brera medicinisch - practische Vorlesungen über die Eingeweidewürmer und Wurmkrankheiten etc.; aus dem Italienischen übersetzt von Weber. Leipzig 1803. §. 123.

9) Beschreibung des Bandwurms nebst den Mitteln wider denselben, des. desj. welch. auf Befehl Sr jetzt regierenden Majestät von Frankreich bekannt gemacht worden. Lindau 1783.

10) Theophrastus l. c. lib. IX. cap. 22. Galenus l. c. lib. VIII. Dioscorides l. c. lib. IV. cap. 179.

11) dissert. sistens Anthelmintica regni vegetabilis Altdorffii 1784. Nro 201.

12) de animalibus viv. in corpor. animalium vivent. pag. 169.

dices anthelminticorum nomine sunt notata; quod autem ad me attinet, saccharum ad vermes necandos aliquid fecisse, vix crederem.

Andropogon.

A. Nardus. Radices spicae indicae Schaeffer 13) anthelminticis adnumeravit. Nostris temporibus medicamentum obsoletum.

Bromus. Triandria Digynia.

B. sterilis. Planta ubique in ruderatis, viis Europae crescens. Radicem Tragus 14) adversus infantum vermes tanquam singulare auxilium in vino albo decoctum commendavit; nunc medicamentum obsoletum.

Triticum. Triandria Digynia.

T. repens. Planta apud nos frequens. Radices Graminis principio extractivo dulci abundant. Clericus 15) anthelminticis adnumeravit, contra vermes, id quod saccharina efficiunt, praestant; nostris temporibus contra vermes non adhibentur.

Palmarum Familia.

Cocos. Monoecia Hexandria.

C. nucifera. Planta Indiae utriusque. E nucleis contusis atque expressis lac extorquitur lumbricis enecandis utilissimum, teste Dale. 16) Partes constituentes sunt: oleum pingue, mucus et saccharum, eam ob causam vires anthelminticae fere nullae.

Colchiacearum Familia.

Veratrum. Hexandria Trigynia.

V. album, habitat in Europae et Americae borealis montosis. Radix Hellebori albi, principio singulari Veratrino, veneno effica-

13) l. c. Nro 199.

14) Ravi historia plantarum, lib. XXII. cap. X. art. 5.

15) l. c. cap. XV. pag. 408.

16) Schaeffer l. c. Nro 208.

cissimo instructa; in Russia recens ad pondus scrupuli ad expellandos lumbricos et taenias adhibetur 17). Vires ejus sunt drasticae.

V. Sabadilla. Habitat in America meridionali. Seminibus Sabadillae principium antecedentis inest, quod vires ejusdem sunt adscribendae. Primum anno 1779 teste Murray 18) contra vermes sunt commendata. Plures postea in anthelminticorum usu duxerunt. Seliger 19) maxime vires ejus anthelminticas laudavit, et Marcus Herz 20) obtinuit, quam vim specificam China contra febrem intermittentem et mercurius in luem veneream haberet, eandem seminibus Sabadillae ad expellandos vermes inesse. Minime de eorum vi anthelmintica dubito, remediorum autem multitudinem contemplans, me nunquam iis usurum fateor; anthelminticis enim abundamus, quae idem efficiunt, nec corpori humano nocent, eorum autem usum persaepe affectus morborum consequuntur.

Familia Liliacearum.

Asphodelus. Hexandria Monogynia.

A. ramosus. Radices Asphodeli, plantae in Europa australi crescentis, olim contra vermes adhibitae sunt 21).

Scilla Hexandria Monogynia.

S. maritima. Habitat ad maris mediterranei littora. Radices Scillae sive Squillae principio acri abundunt, cui vires ejus adscribendae. Brinkenden 22) et Murray 23) eas ad vermes expellandos laudarunt, quum autem alia remedia nobis sint, quae non simul sicut illae vim vehementissimam corpori inferunt, non amplius contra vermes adhibentur.

17) Pallas Reise. I. pag. 50.

18) Apparat. medic. Vol. V. pag. 173.

19) Schmuckers vermischte Schriften 2r Band, pag. 241.

20) Briefe an Aerzte 2te Sammlung pag. 8 — 68.

21) Clericus l. c. pag. 408.

22) dissert. de radice Scillae. Edinburgi. 1759.

23) progr. de Alliorum naturali genere Gotting. 1743. pag. 7.

Allium. Hexandria Monogynia.

Toti huic generi peculiare oleum aethereum inest, vermibus odiosus, quod Haller 23) jam animavertit.

A. sativum ubique apud nos cultum. Bulbis sub radicum nomine utimur. Iam Hippocrates 24), Galenus 25) et Dioscorides 26) ejusdem virtutem anthelmenticam laudarunt et *σνολιδον* nominarunt. Senioribus temporibus praecipue Rosenstein 27) commendavit et *Allium* gloriam suam hucusque retinuit. 28). Praesertim est remedium domesticum; rustici infantibus lacte decoctum porrigunt, simulac vermes suspiciantur.

A. Ceba apud nos ubique cultum. Allio sativo minus efficax, persaepe autem, si hoc deficit, radice Cepae utimur 29).

A. Porrum.

A. Victoriale et

A. Ascalonicum. Schaeffer Clericum sequens anthelminticis adnumeravit, 30) nostris temporibus iis nunquam utimur.

Erythronium. Hexandria Monogynia.

E. Dens canis habitat in Sibiria et America septemtrionali. Radices Dentis canini olim contra vermes adhibebantur. 31).

Aloë. Hexandria Monogynia.

23) progr. de Alliorum naturali genere Gotting. 1743. pag. 7.

24) opera omnia edit. Foesii. Genevae. 1657. pag. 666.

25) de simpl. med. facult. lib. VII.

26) mat. med. lib. II. cap. 141.

27) Anweisung zur Kenntniss und Cur der Kinderkrankheiten aus dem Schwedischen von I. A. Murray Gött. 1785. Abschn. XXII. pag. 525.

28) Brera Vorlesungen §. 114.

29) Caelius Aurel. de morb. chronic. lib. IV. cap. 8. Brera §. 113.

30) Schaeffer l. c. Nro. 66, 67 et 69.

31) Schaeffer l. c. Nro. 71.

Hoc genus maximam ad partem succo amaro abundat, qui condensatus Aloës nomine ad nos affertur, praefertim eum praebent:

A. spicata,

A. socatrina et

A. elongata; verosimile etiam omnes fere species promontorio bonae spei nascentes, ut *A. arborescens*, ea abundant. Caelius Aurelianus 32) Friedr. Hoffmann 33) et alii contra vermes commendarunt, etiam nostris temporibus vi anthelmintica ejusdem usi sumus 34). Murray 35) Bremser 36) et alii ei non vim anthelminticam valde efficacem inesse credunt, quod etiam cl. Rush 37) experimenta affirmare videntur. De Aloë vi anthelmintica dijudicare non conamur, ex partibus constituentibus autem efficaciam maxime exserens remedium esse, concludimus, eamque ob causam in parte commentationis secunda largius de ea loquemur.

Iridearum Familia.

Iris. Triandria Monogynia.

I. germanica. Radix Ireos germanicae s. nostratis cl. Schaeffer 38) commendavit, nunc medicamentum obsoletum.

I. Pseud-acorus. Planta sua in Europa sponte crescens. Radice Acori palustris Etmueller, teste Schaeffer, 39) vermes inde desectos vidit.

Crocus. Triandria Monogynia.

C. sativus, in Germania australi, Anglia etc. cultus. Stigmata

32) de morbis chronicis lib. IV. cap. 8.

33) dissert. de Anthelminticis. Halae 1698. §. 17.

34) Chapman Elements of therapeutics and materia medica Vol. II. Philadelphia pag. 59.

35) apparat. med. Vol. V. pag. 254.

36) Ueber lebende Würmer im lebenden Menschen. Wien 1819.

37) Medical inquiries and observations 5th. edit. Philad. 1818. Vol. I. pag. 209.

38) l. c. Nro 19. 39) l. c. Nro 20.

ejusdem ad Anthelminticorum numerum Hoffmann et alii duxerunt 40), attamen iis nunc ad vermes depellandos non utimur.

Familia Scitaminearum.

Amomum. Monandria Monogynia.

A. Zingiber habitat in India orientali. Radix Zingiberis aromatico-amara. Clericus 41) radicem medicaminibus adversus lumbricos petitis, adnumeravit, nostris temporis ea autem contra vermes vix utimur.

A. Granum paradisi, planta Indiae orientalis. Grana Paradisi aromatico-acria Schaeffer 42) anthelminticis adnumeravit, non amplius adhibentur.

A. Cardamomum, (*Elletaria* White et Maton), in India orientali habitans. Semina Cardamomi minoris aromatica a Galeno 43), Dioscoride 44) et aliis veterum maxima cum laude sunt commendata ad necandos vermes, nostris temporibus iis tantum aromatici saporis causa utimur.

Costus. Monandria Monogynia.

C. arabicus in India habitat; Costus, trunci cortex, amarus, subaromaticus a Galeno 45) Dioscoride, 46) Hoffmann 47) et aliis contra vermes laudatur, nunc autem obsoletus.

Kaempheria. Monandria Monogynia.

K. rotunda. Locus natalis Zeylonia, Malabaria etc. Radicem

40) diss. de anthelminticis cit. §. 17. Clericus l. c. pag. 411.

41) l. c. cap. XV. pag. 408.

42) l. c. Nro 3.

43) de simpl. medicament. facultatib. lib. VII.

44) mat. med. lib. I. cap. 5.

45) l. c. lib. VII.

46) l. c. lib. I. cap. 15.

Zeoloariae longae Cartheuser 47) adversus vermes laudavit, nunc paene non adhibetur.

Familia Aroidearum.

Acorus. Hexandria Monogynia.

A. Calamus in humidis Europae et Indiae crescens. Radices Calami aromatici Cartheuser 48) ad vermes pellendos commendavit; nunc autem non amplius eas adhibemus.

Arum. Monoecia Polyandria.

A. maculatum ubique paludosis Europae crescens. Radix Ari recens acris, siccata autem mitis, farinosa, a Schaeffer 49) et Clerico 50) commendata, vix aliquid praestat, qua de causa obsoleta.

D I C O T Y L E D O N E S.

Coniferae.

Pinus. Monoecia Monadelphica.

Totum fere genus resina abundans, quam vulgo nomine Terebinthina vocamus, ex oleo aethereo et resina sicca, oleo Terebinthinae et Terebinthina cocta, sic dictis, constituitur. Oleum Terebinthinae jam Friedricus Hoffmann in dosi minori commendavit 51). Nostris temporibus in dosi majori ad unciam dimidiam usque ad sesqui - alteram jejune potum praesertim Angli 52) commendarunt ad taeniam expellendam, neque ullam difficultatem in corpore humano ejusdem usum illi obtinuerunt, efficasse. 53). Variis regionibus de-

47) Fundamenta materiae medicae. Francofurti 1751. sect. XII. cap. 3. §. 3.

48) Fundament mat. med. sect. XII. §. 3.

49) l. c. Nro. 148.

50) l. c. cap. XV. pag. 408.

51) diss. citat. §. 24.

52) Edingburgh medical, surgical Journal Vol VI. 1810. pag. 509.

53) Hufeland Journal d. praktisch. Heilk. 1816 Sept. pag. 131 et sqq.

inde ad taeniam expellere successu adhibitum est 54), et ipse usu ejus taeniam omnibus efficacissimis medicamentis non cedentem expulsam vidi. Species Terebinthinam praecipue praebentes sunt sequentes:

P. sylvestris, arbor Europae septemtrionalis, de qua *Terebinthinam communem* accipimus 55).

Pinus maritima habitat in maritimis Europae australis, *Terebinthinam burdigalensem* praebet.

P. palustris Michaux, *australis* W. et Spr. arbor Carolinae, Floridaeque marinis, *Terebinthinam bostoniensem* exsudans.

P. Strobilus in Virginia et Canada habitans, *Terebinthina americana* abundans.

P. Picea in alpibus montosisque Europae, *Terebintinam argentoraticam* exhalans.

P. Larix in montosis alpibusque Europae *Terebinthinam venetam* exhibens.

P. Balsamea in America septemtrionali crescens, *Terebinthinam canadensem* emittens etc. 56).

Terebinthinam quem apud nos accipimus, praesertim a Pino sylvestri requiritur, de quo in parte commentationis secunda fusius trademus.

Juniperus, Dioecia Monadelphia.

J. Sabina. Habitat in Lusitania, Italia Sibiria, etiam apud nos

54) Chapman l. c. pag. 70. Eberle l. c. pag. 214. Osann's Beobachtungen über den innerlichen Gebrauch des Terpenthinöl's gegen den Bandwurm; in Hufeland Journal der practischen Heilkunde 1816. September pag. 131. et sqq.

55) Clossius Terebinthinam suspicio praesentis taeniae, ad certum cognoscere an taenia adsit commendavit. Bremser l. c. pag. 174.

56) Journal de Pharmacie. 1822. Juillet pag. 329.

culta. Rathier, 57) Hoffmann 58) et alii ad vermes necandos commendarunt, nunc autem vix ac ne vix contra eos adhibentur.

J. lycea. (*Sabina baccifera* Wheler) in Gallia, Sibiria atque Graeca habitans. Hanc arborem Cedrum (κέδρον) veterum Graecorum esse Sprengel 59) affirmavit. Resinam sua sponte ex arbore exsudentem Dioscorides, 60) Aëtius 61) et Caelius Aurelianus 62) ad vermes necandos commendarunt, a nobis autem non amplius adhibetur.

A m e n t a c e a e.

Salix. Dioecia Diandria.

S. alba, fragilis, pentandra, Caprea, Helix etc. arbores Europae. Corticem Salicis, adstringentem, amaricantem Schaeffer 63) anthelminticis adnumeravit, nunc autem non amplius eum adhibemus.

Myrica. Dioecia Tetrandria.

M. Gale habitat in uliginosis Europae. Folia Myrti brabanticae subadstringentia, amara lumbricos necare Dale adserit, 64) attamen nunc obsoteta.

O n a g r a e.

Jussieua. Decandria Monogynia.

J. Fruticosa in India habitat, Rajus anthelminticis adnumeravit, 65) attamen obsoleta.

57) Journal de Medicine tom. XXVIII. pag. 44 et sqq.

58) diss. cit. §. 17.

59) Theophrat's Naturgeschichte der Gewächse II. pag. 42.

60) mat. med. lib. I. cap. 90.

61) tetrabibl. III. sermo I. pag. 40.

62) de morb. chronic. lib. IV. cap. 8.

63) l. c. Nro 190.

64) Schaeffer l. c. Nro 192.

65) histor. plant. pag. 1510.

Portulacae.

Portulaca. Dodecandria Monogynia.

P. oleracea in Europa, America Indiaque crescens. Herbam Portulacae, paucis principio extractivo instructam Schaeffer anthelminticis adnumeravit, 66) autem non amplius adhibetur.

Urticeae.

Ficus. Polygamia Dioecia.

F. Sicomorus arbor Aegyptus. Radicem Dioscorides commendavit 67), a Graecis συκαμύλα, μωρέα vocatur et Sprengel 68) hanc plantam morum Graecorum esse demonstravit, etiam Celsus ejusdem virtutem anthelminticam memoravit 69); nunc remedium obsoletum.

Dorstenia. Tetrandria Monogynia.

D. Contrajerva patria America meridionalis. Radicem aromatico-amaram Cartheuser 70) ad vermes ejiciendos adhibuit, nunc autem plane non ea utimur.

Morus. Monoecia Tetrandria.

M. nigra in Italia et Persia crescens. Cortice Mori adstringente Andry usus est, 71) nunc autem obsoletus.

Urtica. Monoecia Tetrandria.

U. dioica planta indigena. Semen urticae olim contra vermes adhibebatur, vim mechanicam exserit 72).

66) l. c. Nro 90.

68) Theophrast's Naturgeschichte der Gewächse II. pag.

69) l. c. lib. IV. cap. 17.

70) fund. mat. med. sect. XII. cap. IV. §. 5.

71) l. c. pag. 172.

72) Celsus de medicina lib. IV. cap. 17.

Canabis. Dioecia Pentandria.

C. sativa in Persia Chinaque sua sponte crescens, nunc autem in Europa. Semina *Canabis* Rajus et Andry 73) adhibuerunt; oleum pingue iis inest, cui vires eorum sunt adscribendae; vix iis utimur.

P i p e r a c e a e.

Piper. Diandria Trigynia.

P. nigrum in India crescens. Semina immatura *Piperis nigri* nomine apud nos venduntur. Ob acredinem contra vermes adhibebantur, 74) nunc autem ex usu †).

E u p h o r b i a c e a e.

Euphorbia. Dodecandria Trigynia.

E. offianarum. Frutex Africae calidioris. Cataputiae minoris semina pariter ac *Esulae* radicem ad lumbricum latum expellendum efficacia esse, Clericus confirmavit 75); medicamina drastica, nunc obsoleta.

Buxus. Monoecia Tetrandria.

B. sempervirens in Europa crescens. Lignum ejus, quod oleo aethereo vim accipit, Schaeffer enthelminticis adnumeravit 76); medicamen obsoletum.

Ricinus. Monoecia Monadelphina.

R. communis habitat in India orientali. Seminum, (Cataputiae majorum), oleum expressum, principio acri drastico impraegna-

73) Schaeffer l. c. Nro 193.

74) Rosenstein Rosen von den Kinderkrankheiten pag. 551.

†) Schaeffer *Piper longum* nec non *Cubeba*, anthelminticis ad numeravit, iis autem nunquam ad vermes pellendos usi simus. l. c. Nr. 14 et 15.

75) l. c. cap. XV. pag. 439.

76) l. c. Nro 179.

tum, ad vermes expellendos adhibetur. Dioscorides *προτῶν, κικλινον ἔλαιον* vocatur et ad vermes necandos commendavit 77). Senioribus temporibus vires ejusdem contra vermes specificas plures laudarunt 78) et eo maximo successu utimur.

Croton. Monoecia Monadelphica.

C. Tiglium in India orientali habitans. Semina, grana Tilli s. Tiglii oleo pingui et principio acri drastico abundantia Cohausen contra vermes optimum remedium esse comprobavit, 79) quae rarissime nunc adhibentur. Nostris temporibus autem contra vermes plures oleum expressum, quod principio acri drastico junctum ex seminibus accipitur, anthelminticis adnumerarunt, et de eo fusius in parte commentationis secunda loquemur 80).

Hippomane. Monoecia Monadelphica.

H. Manichilla in India occidentali crescens. Succus lactescens, (lait du figuier), specificum anthelminticum Cajennense esse dicitur 81).

Aristolochiae.

Aristolochia. Gynandria Hexandria.

A. Serpentaria in Virginia habitat. Radicem Cartheuser 82) anthelminticis adnumerat, ea autem ad vermes pellendos nunc vix ac ne vix utimur.

A. Pistolochia,

77) l. c. lib. I. cap. 30.

78) Hungerbyleri diss. de oleo ricini medicamento purganti et anthelmintico. Friburgae Brisg. 1780. Meyer Abraham diss. inaug. sistens caute-
las Anthelminticorum in paroxysmis verminosis. Gottingae pag. 131.

79) Acta naturae curiosor. Vol. IX, 1752 Observat. 13. pag. 37.

80) Chapman l. c. pag. 66.

81) Journal de médecine tome 34, pag. 60.

82) fund. mat. med. sect. XII. cap. 7. §. 3.

83) Clericus l. c. pag. 408. Schaeffer l. c. Nro 175, 176 et 177.

A. rotunda et

A. longa plantae Europae australis. Radices subadstringentes Aristolochiarum Clericus et Schaeffer 83) anthelminticorum usui adduxerunt, nunc autem obsoletae.

Asarum. Dodecandria Monogynia.

A. europaeum in sylvis Europae. Radix Asari oleo aethereo abundat, et olim anthelminticum fuisse dicitur 84).

L a u r i n e a e.

Laurus. Eneandria Monogynia.

L. Cinnamomum in Zeylonia crescens. Corticem olim ob vim aromaticam anthelminticis adnumeraverunt 85).

L. Camphora. Habitat in Japonia. Camphora substantia peculiaris in regno vegetabili persaepe obvia, quam praecipue ex arbore hic dicta accepimus. Camphora ad olea aetherea natura et virtute plurimum appropinquat. Virtutem anthelminticam primo Wedelius 86) laudavit et postea Prange 87) in usum duxit et permulti vires ejus ad conficiendos vermes probarunt 88); largius de ea loquemur in parte commentationis secunda.

L. nobilis in Italia crescens. Baccis Lauri oleum aethereum atque pingue inest, quibus vires sunt adscribendae; olim anthelminticis sunt adnumeratae 89).

83) Clericus l. c. pag. 408. Schaeffer l. c. Nro 175, 176 et 177.

84) Schaeffer l. c. Nro 89. Clericus l. c. cap. XV. pag. 408.

85) Schaeffer l. c. Nro 78.

86) diss. de Camphora. Halae pag. 22.

87) diss. inaug. de Camphorae virtute anthelmintica. Gottingae 1759.

88) Brera l. c. §. 122. Chapman l. c. pag. 59. Eberle l. c. pag. 212 etc.

89) Schaeffer l. c. Nro 80.

P o l y g o n e a e.

Rumex. Hexandria Trigynia.

R. acutus in Europa habitans. Radices Lapathi acuti ex hac planta et quibusdam aliis Rumicis speciebus colliguntur, vi adstringente gaudent, et olim anthelminticum fuisse dicuntur 90).

R. alpinus habitat in Europa. Radicem, quam Rheum monachorum vocamus, in Russia contra vermes adhibebant 91); nunc autem obsoleta.

Rheum. Eneandria Trigynia.

Multae verisimiliter species radicem Rhei praebent, quam ad anthelminticorum obsoletorum numerum ducimus et quae evacuans ex intestinorum tractu vermes expellere dicitur 92).

C h e n o p o d i e a e.

Chenopodium. Pentandria Digynia.

C. Botrys in Europa australi obvium, herbam Botryos 93),

C. ambrosioides in Mexico et Lusitania crescens, herbam Chenopodii ambrosoidis 94) praebens; et

C. anthelminticum in America habitans. Herba Chenopodii anthelmintici, aequae ac duae antecedentes oleo aethereo abundant, quibus vires anthelminticae sunt adscribendae. Chalmers 95) eam praecipue commendavit et in America boreali persaepe ea usi sunt 96).

90) Schaeffer l. c. 75.

91) Pallas Reise I. pag. 195.

92) Hoffmann diss. cit. §. 26.

93) Schaeffer l. c. Nro 48.

94) Schaeffer l. c. Nro 49.

96) An Account of the Weather and Diseases of South - Carolina Vol. I. pag. 71.

P r i m u l a c e a e.

Cyclamen. Pentandria Monogynia.

C. europaeum in Europa habitat. Radix Cyclaminis, acris, amara a Schaeffer 97) anthelminticis adnumeratur, medicamen autem obsoletum.

V e r b e n a c e a e.

Verbena. Diandria Monogynia.

V. officinalis planta Europae. Herba Verbenae subamara olim anthelminticum fuisse dicitur 98).

Clerodendrum. Didynamia Angiospermia.

C. infortunatum in India habitat, a Schaeffer, 99) nescio qua de causa, anthelminticis adnumeratur.

L a b i a t a e.

Satureja. Didynamia Gymnospermia.

S. capitata in Graecia et Palestina habitans. Herbam ejus aromatico-amaram Thymum veterum esse Sprengel affirmavit 100); contra vermes Dioscorides 1), Celsus 2) et Rajus 3) commendarunt, ea autem non amplius utimur.

Teucrium. Didynamia Gymnospermia.

T. Scordium habitat in Europa. Herba Scordii subamara olim anthelminticis adnumerabatur 3).

97) l. c. Nro 27. b.

98) Schaeffer l. c. Nro 10.

99) l. c. 120.

100) Theophrasts Naturgeschichte der Gewächse II. pag. 55.

1) Mat. med. lib. III. cap. 55.

2) de medicina lib. IV. cap. 17.

3) Hoffmann diss. citat. §. 17.

T. Chamaepitys in Europa crescit. Herba Chamaepityos aromatico - amara Cartheuser ad vermes ejiciendos usus est, medicamen nunc obsoletum 4).

Hyssopus Didynamia Gymnospermia.

H. officinalis planta apud nos culta. Herba Hyssopi aromatico-amara olim anthelminticis adnumerabatur 5).

Mentha. Didynamia Gymnospermia.

M. crispata apud nos culta, nec non

M. piperita; oleo aethereo cum iis juncto vires adscribendae sunt; herba Menthae piperitae et crispae, sic dictae, virtute praestat contra vermes; Celsus 6) eam commendavit, nunc autem vix adhibetur.

Nepeta. Didynamia Gymnospermia.

N. Cataria habitat in Europa. Herba aromatico-amara contra vermes a Galeno 7), Dioscoride 8) nomine, καλαμίνθη est commendata, nunc autem obsoleta.

Marrubium. Didynamia Gymnospermia.

M. vulgare habitat in Europa. Herbam Marrubii vulgaris amarum Hoffmann 9) et Aëtius 10) ad expellendos vermes commendarunt; vix ea nunc utimur.

Leonurus. Didynamia Gymnospermia.

4) fund. mat. med. sect. XIII. cap. 11. §. 3.

5) Celsus lib. IV. c. 17. Dioscorides l. c. III. 27.

6) l. c. lib. IV. cap. 17.

7) de simpl. medic. facultatib. lib. VII.

8) mat. med. III. cap. 38.

9) diss. citat. §. 17.

10) tetrabibl. III. sermo I. cap. 40.

L. cardiaca, in Europa habitans. Herbam Cardiacae amaram Rajus 11) commendavit ad ejiciendos vermes; nunc autem obsoleta.

Scutellaria. Didynamia Gymnospermia.

S. indica in China crescens. Succus expressus vel si mavis decoctum ejus pueris datum lumbricos profligat confirmante Rumph 12).

A s p e r i f o l i a e.

Heliotropium. Pentandria Monogynia

H. europaeum habitat in Europa australi et adversus lumbricos Dioscorides id commendavit 13); nunc obsoletum.

Anchusa. Pentandria Monogynia.

A. officinalis crescit in Europa. Anchusam ventris lumbricos pellere Caelius Aurelianus 14) affirmavit, attamen nunc vix adhibetur.

S o l a n e a e.

Nicotiana. Pentandria Monogynia.

N. Tabacum habitat in America. Herba Nicotianae clysmatibus ad expellendos vermes adhibita est 15), si autem interdum successu usurpata, tamen anthelminticis non adnumeramus.

Capsicum. Pentandria.

C. baccatum habitat in India utraque. Capsicum hoc acerrimum

11) histor. plantar. pag. 532.

12) Schaeffer l. c. 118.

13) mat. med. lib. IV. cap. 186.

14) de morbis chronic. lib. IV. cap. 8.

15) Observations upon the ascarides by Dr. Heberden in London medical transactions Vol. I. pag. 47. Andry de la gén. des vers dans corps de l'homme cap. VIII. pag. 186.

Piper veterum esse dicitur, quod Celsus aceto potum ad necandos vermes commendavit 16); nunc obsoletum.

P e r s o n a t a e.

Gratiola. Diandria Monogynia.

G. officinalis in Europa crescens. Herbae Gratiolae vires drasticae sunt adscribendae et ea persaepius contra vermes utimur. Bulduc 17) primus vires ejus anthelminticas laudavisse videtur. Postea permulti aggressi sunt, qui eam in vermes et praesertim in ascari-
des adhibuerunt, et etiam nostris temporibus ea utimur 18). Videas commentationis partem secundam.

G. peruviana habitat in Peru. Ea infusa aqua Indiani frequenter uti solent, quando vermium cruciatu afficiuntur 19).

C o n v o l v u l a c e a e.

Convolvulus. Pentandria Monogynia.

C. Jalappa in Mexico habitans. Radix Jalappae resina abundat, cui vires drasticae adscribendae, et ad vermes expellendos ea persaepe ad nostra usque tempora utimur 20), qua de re in parte commentationis secunda de ea largius loquemur.

C. Scammonia in Syria crescens. Succus radicum condensatus Scammonio nomine ad nos fertur, et etiam vires drasticas possedit. Olim saepe contra vermes adhibebatur 21), nunc fere obsoletus.

16) l. c. IV. cap. 17.

17) Academie des sciences an. 1705 pag. 246.

18) Baldinger Magazin für Aerzte Bd. IV. Stück 4 (1782) ejusdem Pharmacopoeae edingburgensis Appendix etc.

19) Schaeffer l. c. Nro 9.

20) Hoffmann diss. cit. §. 26. Selle medicina clinica pag. 623. Van Swieten Commentaria in Boerhave aphorismos tom. IV. pag. 737. Brera §. 117. etc.

21) Hoffmann diss. cit §. 17. Rosenstein l. c. Abschn. 22. pag. 546. et van Swieten l. c. Tom. IV. 737.

G e n t i a n e a e.

Menyanthes. Pentandria Monogynia-

M. trifoliata in paludosis Europae habitans. Herbam Trifolii fibrini Cartheuser contra vermes ob amaritiem commendavit 22).

Gentiana. Pentandria Digynia.

G. lutea in alpibus Europae. Radicem Cartheuser 23) ob insignem amaritiem ad vermes defugendos commendavit, ea rarissime contra eos utimur.

G. Amarella et

G. cruciata a Schaeffer anthelminticis adnumeratur 24), nunc autem absoluta.

Gentiana Centaurium, (*Chironia* Smidt, *Erythraea* W), habitat in Europa. Herbam peramaram Caelius Aurelianus 25) et Aëtius 26) contra vermes commendarunt; nunc in vermes obsoleta.

Spigelia. Pentandria Monogynia.

S. anthelmia. Herbam hujus plantae in America australi habitantis P. Browne 27) et Linnaeus 28) primo contra vermes laudaverunt et postea permulti eam adhibuerunt, ad nostra usque tempora efficacissimum remedium aestimatur 29)-

S. marylandica habitat in America boreali. Herba, praecipue

22) Fund. mat. med. sect. IX. cap. 3. §. 5.

23) Fund. mat. med. sect. IX. cap. 3. §. 5.

24) l. c. Nro 52 et 53.

25) de morb. chronic. lib. IV. cap. 8.

26) tetrabibl. III. sermo I. cap. 40.

27) Gentelmans Magazine 1775. pag. 544.

28) Amoenitat academicae Vol. V. pag. 133. (Tom. II).

29) Brera l. c. §. 124. Murray app. med. tom. I. pag. 380 etc.

autem radice, anthelmintico utimur 30); vires suas per principium amarum, ut praecedens, exserit. Nostris temporibus in America boreali praecipue contra ascarides adhibetur 31). Largius de spigeliis in commentationis parte secunda explicabimus.

Ophiorrhiza. Pentandria Monogynia.

O. Mungos in India orientali habitat. Radix amarissima, Serpentina sic dicta, quid efficere valeat in omnis generis vermibus debellandis Bontius 32) desripit; vix autem nunc adhibetur.

A p o c y n e a e.

Asclepias. Pentandria Digynia.

A. Vincetoxicum in Europa crescens. Radices Hirundinariae s. Vincetoxici anthelminticis adnumerarunt 33); nunc non amplius adhibentur.

Echites. Pentandria Monogynia.

E. suberecta in Caribaeis insulis crescit. Succus recens lactescens acerrimus vermibus adversarius esse dicitur 34).

Nerium. Pentrandria Monogynia.

N. antidysentericum in Malabaria, Zeylonia, Russiaque habitans. Cortex Profluvii a Schaeffer anthelminticis adnumeratur; nunc obsoletus 35).

S t r y c h n e a e.

Strychnos. Pentrandria Monogynia.

30) Lining in philosophic. transact. Edingb. Vol. I. Brera l. c. §. 124.

31) Eberle l. c. pag. 200. Chapman l. c. pag. 52.

32) Historia naturalis et medica Indiae orientalis Amstelod. 1658.

33) Clericus l. e. cap. XV. pag. 409.

34) Schaeffer l. e. Nro. 46.

35) l. e. Nro. 45.

S. Nux vomica in India habitans. Nucibus vomicis principium peculiare, Strychninum, (necnon caeteris huc adductis ex Strychnearum familia), narcoticum efficacissimum inest, cui vires ejus adscribendae. Anthelminticis a Hartmann 36) adnumerantur; nostris temporibus confirmante Perleb cortices arboris adhibentur 37); cautela, quas seminibus Sabadillae notavimus, iterum huc pertinent.

S. Colubrina in India crescens. Lignum colubrinum Wolff 38) et Perlep 39) vermibus contrarium esse adfirmarunt; nunc raro adhibetur.

Ignatia. Pentandria Monogynia

J. amara habitat in India. Faba St. Ignatii olim contra vermes adhibebatur 40), nunc autem ea non utimur.

C u c u r b i t a c e a e.

Cucumis. Monoecia Monadelphica.

C. Colocynthis in Syria et promontorio bonae spei habitans. Fructus, pulpa et semen, contra vermes adhibebantur 41), sunt remedia drastica, nunc aliis fere pulsa.

O l e i n e a e.

Fraxinus. Polygamia Dioecia.

F. excelsior in Europa crescens. Carbo fraxini ligni in Islan-

36) Pharmacologia dynamica vol. I. Vindobonae 1816 pag. 250.

37) in annotationibus ad De Candolle opus cit. pag. 246.

38) diss. inaug. chimica de ligno nephritico, colubrino et semine santonico. Francofurti ad Viadrum 1794 §. 10. etiam Cartheus. fund. mat. med. sect. XII. cap. 21. §. 9.

39) l. c. pag 245.

40) Schaeffer l. c. Nro. 41.

41) Hippocrats de mulier. morb. lib. II. Caelius Aurelianus de morbis chronicis lib. IV. cap. 8.

dia ad lumbricos pellendos adhibebatur 42); mechanice contra vermes agit, nunc obsoletus.

Olea. Diandria Monogynia.

O europaea in Europa atque Africa habitans. Oleum expressum Olivarum veteres praecipue ad necandos vermes adhibuerunt 43), sensim sensimque autem plures demonstrarunt, ei vim anthelminticam minime inesse, ut Arnemann 44), eamque ob causam eo et oleis omnibus pinguibus, ricinino et crotonico exceptis, nunc vix utimur ad vermes pellendos.

C o m p o s i t a e.

(Synantherae Cassini)

Cichorium. Syngenesia P. aequalis.

C. Intybus, ptanta Europae. Radicis succum recenter expressum amarum Hoffmann 45) contra vermes commendavit, nunc non amplius adhibetur.

Carduus. Syngenesia P. aequalis.

C. marianus in Europa habitans. Semina Cardui Mariae Cartheuser 46) contra vermes commendavit, nunc obsoleta.

Carlina. Syngenesia P. aequalis.

C. acaulis in Europa crescens. Radix Carlina olim anthelminticum fuisse dicitur 47).

42) Oloff Powelsen Reise in Island Th. I. pag. 113. In Pallas nordische Beiträge I. pag. 67. etiam Carbo betulae eodem usu commendatur.

43) Celsus l. c. lib. IV. cap. 17. Dioscorides mat. med. lib. I. cap. 28. Caesilius Aurelianus de morbis chronic. lib. IV. cap. 8. Hoffmann diss. cit. §. 27. Medicus Geschichte periodischer Krankheiten 1764 Buch II. pag. 338. sqq.

44) Commentatio de oleis unguinosi Göttingae 1785.

45) diss. de anthelminticis cit. §. 17.

46) Schaeffer l. c. 147.

47) Fundament. mat. med. sect. IX. cap. 6. §. 3.

Centaurea. Syngenesia P. necessaria.

C. benedicta in Europa australi indigena. Herba Cardui benedicti olim anthelminticis adnumerata 48), contra vermes non amplius adhibetur.

Eupatorium. Syngenesia P. aequalis.

Eupatorium cannabinum, planta apud nos indigena. Herbam radicemque Eupatorii olim contra vermes commendarunt Clericus 49) et alii; nunc iis non amplius utimur.

Tussilago. Syngenesia P. superflua.

T. Petasites, planta Europae. Radices Petasitidis lumbricos expellunt teste Rajo 50); nunc obsoletae.

Conyza. Syngenesia P. aequalis.

C. anthelmintica L. *Varonia* W. in India orientali habitans. Olim anthelminticum, quod nomine testatur, fuit 51), nunc obsoleta.

Inula. Syngenesia P. superflua.

I. Helenium in Europa crescens. Radix aromatico-amara olim anthelminticis adnumerabatur 52).

Chrysanthemum. Syngenesia P. superflua.

C. millefoliatum (*Pyrethrum* W.) in Russia australi habitans. Semina aethereo-amara olim contra vermes adhibita 53).

Matricaria. Syngenesia P. superflua.

48) Fund. mat. med. sect. IX. cap. 6. §. 3.

49) l. c. cap. XV. pag. 410.

50) Schaeffer l. c. Nro. 163.

51) Rheed hortus malab. II. pag. 59.

52) Cartheuser fund. mat. med. sect. XII. §. 8.

53) Schaeffer l. e. Nr. 166.

M. Parthenium (*Pyrethrum* W.) in Europa crescens. Herba Matricariae Cartheuser 54) anthelminticis adnumeravit, vix ac ne vix contra vermes nunc adhibetur.

M. Chamomilla in Europa habitat. Flores Chamomillae aromatico-amari olim contra vermes adhibebantur; nunc autem obsoleti 55).

Senecio. Syngenesia P. superflua.

S. vulgaris in Europa habitat. Eum Rajus contra vermes laudavit 56); nunc autem obsoletus.

Tanacetum. Syngenesia P. superflua.

T. vulgare in Europa habitans. Herba, floribus, et seminibus utimur, oleo aethereo atque principio amaro abundant, quibus vires ejus anthelminticae adscribendae sunt. Permulti aggressi sunt vires anthelminticas laudare; praesertim contra ascarides adhibemus 57). In parte commentationis secunda largius de ea explicabimus.

Artemisia. Syngenesia P. superflua.

A. judaica habitat in Judaea, Numidia Arabiaque.

A. santonica reperitur in Tartaria et Persia.

A. Contra in Palaestina crescit. Hae tres plantae verisimile semen Cinae s. Santonici praebent, quod usitatissimum remedium in ascarides est 58), et veteribus jam cognitum fuisse videtur 59). Se-

54) Carl diss. de viribus Chamomillae Goetting. 1775. §. 6.

55) Fundam. mat. med. sect. XII. cap. 13. §. 5.

56) hist. plant. lib. VI. cap. 14. pag. 290.

57) Friedr. Hoffmann diss. cit. §. 18.

Bremser l. c. pag. 128. semen Tanacetum in omni ratione semen Cinae supplere credit. Brera l. cit. §. 125. — Hartmann l. c. I. pag. 143 et sqq. Chapman l. c. pag. 57.

58) Brera l. c. §. 115. Chapman l. c. pag. 59. Eberl l. c. pag. 209. Hartmann l. c. pag. 242—43. etc.

59) Dioscorides l. c. lib. III. cap. 25. eum ἀψινθίον θαλάσσιον, σαντονίκη

men Cinae aromatico-aethereum medicamen quod forsā ab alia Artemisiae specie, opinione Delle Chiaje, accipitur 60); de plantae partibus constituentibus etc. plura in commentionis parte secunda.

A. Abrotanum in Europa australi Asiaque crescens. Olim persaepe contra vermes adhibebatur 61), nunc ea raro ad vermes debellandos utimur.

A. Absinthium in Europa crescit. Herba cum floribus aromatico-peramara persaepe ad vermes expellendos adhibetur 62) et fusius in parte secunda de ea loquemur.

A. campestris in Europa australi reperitur.

A. pontica in Hungaria, Pannonia et Thracia crescit et

A. maritima in Europa habitans, olim ob qualitatem aromatico-amaram anthelminticis adnumeratae 63), nunc autem obsoletae.

Santolina. Syngenesia P. aequalis.

S. Chamae-Cyparissus in Europa australi obvia. Schaeffer herbam, aromatico-amaram anthelminticis adnumeravit 64); nunc autem obsoleta.

Anthemis. Syngenesia P. superflua.

A. nobilis in Europa habitans. Flores Chamomillae romanae Cartheuser contra vermes laudavit 65), iis autem non amplius ad vermes pellendos utimur.

σενίφον nominat. Galenus de simpl. med. facult lib. VIII. Aëtius tetrabibl. I. sermo 3. Caelius Aur. de morb. chronic. lib IV. cap. 8.

60) Medicinisch-chirurgische Zeitung d. 29. November 1824. pag. 333.

61) Galenus de simpl. med. facult lib. IV. Aëtius tetrabibl. III. serm. 3.

62) Celsus l. c. l. IV. cap. 17. Caelius Aur. l. c. lib. IV. cap. 8.

63) Schaeffer l. c. Nr. 156, 157 et 159.

64) l. c. Nro. 150.

65) Fundam. mat. med, sect. XII. cap. 16. §. 6.

Achillaea. Syngenesia P. superflua.

A. Ageratum in Europa habitans. Herba Agerati a Schaeffer anthelminticis adnumerata 66), nunc autem obsoleta.

A. Millefolium in Europa habitat. Herba Millefolii olim contra vermes commendata, nunc ea non amplius utimur 67).

A. odorata in Helvetia, Narbonia et Hispania crescens. Rajus eam anthelminticis adnumeravit 68), nunc autem obsoleta.

V a l e r i a n e a e.

Valeriana. Triandria Monogynia.

V. officinalis in Europa habitans. Radice Valerianae aromatico-amara primo ad vermes et praesertim ascarides pellendos Stoeck in electuario suo anthelmintico usus est; nunc persaepe adhibetur 69).

V. Phu. in Europa obvia. Radices Phu praecedenti virtute similes; olim contra vermes usuales, nunc autem obsoletae 70).

R u b i a c e a e.

Coffea. Pentandria Monogynia.

C. arabica indigena in Arabia, in India occidentali frequenter culta. Semina ustulata Schaeffer, nescio, qua de re, anthelminticis adnumeravit 71).

Cinchona. Pentandria Monogynia.

Plures hujus generis species corticem dant, quem Medicus com-

66) l. c. Nro. 170.

67) Cartheuser fundam. mat. med. sect. XII. cap. 16. §. 10.

68) histor. plant. lib. VIII. cap. 3. pag. 348.

69) Brera §. 126.

70) Schaeffer l. c. Nro. 17.

71) l. c. Nro. 56.

mendavit ad praecavendam vermium regenerationem; cortex peruvianus 72), etiamsi hoc efficit, tamen anthelminticis adnumerari non potest, nisi omnia roborantia anthelminticis adnumeranda essent.

C a p r i f o l i a c e a e.

Viscum. Dioecia Tetrandria.

V. album planta in Europa parasitica. Olim anthelminticis adnumerata 73); nunc vix ac ne vix adhibetur.

Sambucus. Pentandria Trigynia.

S. Ebulus in Europa habitans. Ebulus olim adversus lumbricos adhibebatur; nunc obsoletus 74).

U m b e l l i f e r a e.

Pimpinella. Pentandria Digynia.

P. Saxifraga habitat in Europa. Radice Pimpinellae nostratis ad necandos vermes usi sumus; nunc fere obsoleta 75).

Carum. Pentandria Digynia.

C. Carvi in Europa crescens. Semen Carvi oleo aethereo abundat, cui vires ejus adscribendae, ad vermes pellendos olim eo usi sumus 76); nunc autem contra vermes vix adhibetur.

Imperatoria. Pentandria Digynia.

I. Ostruthium in Europa indigena. Radicem Imperatoriae s.

72) Medicus Geschichte periodischer Krankheiten Buch II. pag. 343.

73) Schaeffer. l. c. Nr. 191.

74) Linnée amoenitt. academ. tom. V. pag. 137.

75) Schaeffer l. c. Nr. 63.

76) Schaeffer l. c. Nr. 62.

Ostruthii, oleo aethereo - acri abundans; olim contra vermes adhibebamus 77), nunc obsoleta.

Cuminum. Pentandria Digynia.

C. Cyminum in Aegypto indigenum, apud nos autem cultum. Cumini semina Celsus lumbricis contraria esse comprobavit 78); nunc autem obsoleta.

Coriandrium. Pentandria Digynia.

C. sativum in Graecia Italiaque habitans, in Germania cultum. Dioscorides 79) et Rajus 80) semina aromatica contra vermes laudant, nostris temporibus vix adhibentur.

Angelica. Pentandria Digynia.

A. Archangelica in Europa crescens. Radicem Angelicae Cartheuser in vermes commendavit 81), ea ad vermes pellendos nunc rarissime utimur.

Ferula. Pentandria Digynia.

F. Asa foetida et verisimile

F. persica, plantae in Persia habitantes, Asam foetidam, succum condensatum, ex resina, gummi etc. et praecipue oleo foetido aethereo constitutum praebent, quam maximo cum successu in vermes adhibemus. Wolff 82), Rosenstein 83) et alii 84) ea usi sunt.

77) de medicina lib. IV. cap. 17.

78) Cartheus. fund. mat. med. sect. XII. cap. 8. §. 3.

79) mat. med. lib. III. cap. 54.

80) histor. plant. lib. IX. cap. 22.

81) fund. mat. med. sect. XII. cap. 8. §. 3.

82) de Asae foetidae virtute anthelmentica. Acta natur. curios. vol. IX. (1752) observat. 14. pag. 41.

83) Kinderkrankheiten pag. 516.

84) Brera. §. 119. Meyer Abraham diss. cit. pag. 13. et sqq.

et laudes ejus propagaverunt. De ea fusius in parte commentationis secunda loquemur.

Daucus. Pentandria Digynia.

D. carota, planta in Europa crescens. Radices Dauci sativae contra ascarides adhibitae 85), saccharo abundant, cui vires ejus adscribendae; fusius de iis parte commentationis secunda explicabimus.

C r a s s u l a c e a e.

Sempervivum. Dodecandria Dodecagynia.

S. tenuifolium in Graecia crescens. Dioscorides ἀσκήτων contra vermes commendavit 86) et Sprengel hanc plantam esse, confirmavit 87), nunc obsoleta.

M y r t i n e a e.

Melaleuca. Polyadelphia Icosandria.

M. Leucadendron in India orientali habitans. E seminibus oleum aethereum acquiritur, quod oleum Cajeput vocatur. Adami necandis vermibus aptum esse dixit, nec in hoc medicamine fallit spem medicamentum, quod primas vias roborat, mucum attenuat, verminosae ideo pullitiei et causas et nidum destruit." 88). Attamen raro eo utimur.

Eugenia. Icosandria Monogynia.

E. caryophyllata Thunb. *Caryophyllus aromaticus* L. in Moluccis insulis habitans. Caryophylli, quos accipimus, sunt flores non

85) Hartmann l. c. 246. Bremser l. c. pag. 147.

86) l. c. lib. IV. cap. 85.

87) Theophrasts Naturgeschichte der Gewächse II. pag. 48.

88) diss. inaug. de oleo Cajeput. Goettingae 1783. §. 9.

satis explicati aromatici, qui a Schaeffer 89) anthelminticis adnumerantur, iis ad vermes pellendos non amplius utimur.

Punica. Icosandria Monogynia.

P. Granatum. In Persia, Africa boreali et Europa australi crescens. Succus 90) et cortex 91) mali punici, alter acidus, alter adstringens, olim contra vermes adhibiti sunt. Praecipue autem radicis usum anthelminticum veteres jam noverunt. Dioscorides de ea ait: „ἀφέψημα τῶν ῥίζων ἐλμίνθας πλαθεῖας ποδὲν ἐκτινάσσαι καὶ ἀποκτείνει” 92). Celsus etiam hoc affirmavit 93). Nostris autem Gomez 94) Iusitanus corticem radicis Punici novum anthelminticum laudavit, quod autem sine successu a multis adhibebatur †), quum autem novissime commendatum in parte commentationis secunda de eo loquemur.

R o s a c e a e.

Agrimonia. Dodecandria Digynia.

A. Eupatoria, in Europa habitans. Herbam Agrimoniae amaram Hoffmann contra vermes commendavit; nunc obsoleta 95).

Brayera. Kunth.

B. anthelmintica in Abyssinia indigena. Dr. Brayer Constanti-
nopoli a mercatore abyssinio quodam accepit hanc plantam et Pari-

89) l. c. Nro. 100.

90) Hoffmann diss. de anthelm. cit. §. 24.

91) Caelius Aurelianus de morb. chronic. lib. IV. cap. 8.

92) mat. med. lib. I. cap. 131.

93) Celsus l. c. lib. IV. cap. 17.

94) Journal de Pharmacie 1824.

† Amicus meus B. in nosocomio parisiensi (Hôtel Dieu) persaepe, anno 1825, contra taeniam adhibiturum esse, nunquam autem taeniam ejusdem vi expulsam vidisse, confirmavit.

95) diss. cit. §. 17.

siis ad cl. Kunth misit, qui eam descripsit. Kunth anthelminticum efficacissimum esse narravit 96).

Tormentilla. Icosandria Polygynia.

T. erecta in Europa crescens. Radicem Tormentillae contra vermes Clericus commendavit 97), nunc autem obsoleta.

Geum. Icosandria Polygynia.

G. urbanum in Europa habitat. Radix Caryophyllatae a R. Boerhave 98) anthelminticis adnumerata, nunc autem obsoleta.

Amygdalus. Icosandria Monogynia.

A. Persica sua sponte in Persia crescens, etiam apud nos culta. Galenus folia et fructum, etiam semina ad pellendos vermes commendavit 99) Foliis et seminibus acidum borussicum inest, quod vermibus odiosum. Hoffmann 100) oleum nucleorum anthelminticis adnumeravit; nunc autem omnia sunt obsoleta.

A. communis in Europa australi obvia. Amygdalae omnes oleo pingui abundant, amaris etiam acidum borussicum inest, cui vires anthelminticae adscribendae 1); iis nunc autem raro utimur.

Fragaria. Icosandria Polygynia.

Totum fere genus fruges esculentas suppeditat, quas Sachse ad cognoscendas et expellendas taenias commendavit 2); iis autem raro utimur.

96) Bulletin de la société philomatique 1824. pag. 154.

97) Schaeffer l. c. Nro 96.

98) R. Boerhave observat. circa Gei urbani vires Hafn.

99) Hoffmann diss. cit §.

100) Galenus de simpl. m. facult. lib. VII.

1) Caelius Aurel. l. c. lib. IV. cap. 8.

2) Sachse in Lentin Beiträge etc. Supplementband.

L e g u m i n o s a e.

Lupinus. Diadelphia Decandria.

L. albus in Graecia indigena. Semina Lupini, *δέσμος* veterum, olim persaepe adhibita 3), nunc autem obsoleta.

Dolichos. Diadelphia Decandria.

D. pruriens in India occidentali habitans. Legumina pilis sunt obiecta, qui vermibus irritamentum mechanicum efficiunt, et ad exitum eos disponunt. Praesertim Chamberlain ea laudavit 4), nostris temporibus Eberle 5) et Chapman 6) ea ad efficacissima anthelmintica numerarunt.

D. urens in America meridionali crescit. Legumina pilis praecedentis minoribus obiecta et olim aequae ac Dolichi prurientis setae adhibebantur, nunc autem obsoleta 7).

Glyzyrrhiza. Diadelphia Decandria.

G. glabra in Europa australi habitans. Radicem Liquiritiae Caelius Aurelianus ad necandos vermes laudavit 8), ea autem non amplius utimur.

Galega. Diadelphia Decandria.

G. officinalis in Europa australi et Africa boreali habitat. Herba Galegae olim anthelminticis adnumerata 9); nunc autem obsoleta.

Cicer. Diadelphia Decandria.

3) Dioscorides l. c. lib. II. cap. 101. Celsus l. c. IV. 17. Cael. Aur. l. c. IV. 8.

4) Von der Kuhkrätze etc. Altdorf. Eberle l. c. pag. 206.

5) Eberle l. c. pag. 208.

6) Chapm. l. c. pag. 68.

7) Schaeffer l. c. No. 102.

8) de morb chronic lib. IV. cap. 8.

9) Schaeffer l. c. Nro. 139.

C. arietinum in Italia, Hispania atque Oriente crescens. Semina, nunc obsoleta, Rajus contra vermes laudavit 10).

Andyra. †) Diadelphia Decandria.

A. racemosa in America habitat 11). Corticem Angelinae Brera 12) praecipue laudat ad vermes depellendos. Lamarck pericarpium drupae vermibus contrarium esse observavit 13); ad nos nunquam adfertur; corticem Geoffroyae similem efficaciam exserere, credo.

Geoffroya. Diadelphia Decandria.

G. surinamensis habitat in Surinam. Macari, sacerdos americanus simul et medicus, illius arboris cortici vermes depellendi vim inesse anno 1770 edixit. Ipsius vero corticis frusta ad Julians pharmacopolam Ultrajectinum primo in Europam misit, permulti postea eum maxime existimarunt, ut Bondt 14) Schwartze 15) et alii, et semper maxima cum laude adversus vermes adhibuerunt. 16).

G. inermis in Jamaica habitat. Corticis Geoffroyae jamaicensis Petrus Duguid, qui aliquando in ea insula vixerat, primus mentionem fecisse videtur. Wright 17) Klingscher 18) et alii postea laudarunt, nunc praecipue in America boreali adhibetur 19). De virtutibus Geoffroyae inermis, nec non surinamensis, in parte commutationis secunda largius loquemur.

10) histor. plan. lib. XVIII. pag. 918.

† Videas Lamarck Encyclopédie botanique tom. I. pag. 171. (1783)

11) etiam Vouacapona americana dicitur.

12) l. c. §. 118. Gieve in Duncan medical commentaries vol. IX. 1785. pag. 365.

13) loco adhuc cit.

14) Commentatio de cortice Geoffraeae surinamensis Lugduni Bat. 1788. cum tab. aen.

15) diss. observat. de virtute corticis Geoffraeae surin. Goetting. 1792.

16) Brera §. 120.

17) Philosophical transact Lond. vol. LVII. pag. 512.

18) diss. de Geoffroya inermi ejusque cortice medicamento anthelmintico 1788.

19) Eberle l. c. pag. 206. Chapman l. c. pag. 57.

T e r e b i n t h a c e a e.

Semecarpus. Pentandria Trigynia.

S. Anacardium in India orientali habitans. Fructus in India adversus lumbricos usurpatur 20).

J u g l a n d e a e.

Juglans. Monoecia Polyandria.

J. regia, arbor Persiae, nunc apud nos culta. Nuces immaturae aut putamina (pericarpium) contra vermes adhibentur, et principium amarum iis vires tribuit anthelminticas 21). In parte commutationis secunda de ea largius loquemur.

S i m a r u b e a e.

Quassia. Decandria Monogynia.

Q. amara habitat in Surinam. Lignum Quassiae ob amaritiam olim ad pellendos vermes adhibitum; nunc autem obsoletum 22).

Q. Simaruba L. (*Simaruba officinalis*) in America meridionali habitans. Corticem Simarubae amarum Van Doeveren vermibus adversarium esse dixit 23), eo autem nunc non amplius utimur.

R u t a c e a e.

Ruta. Decandria Monogynia.

R. graveolens in Europa australi indigena. Herba Rutae olim ad vermes pellendos adhibita 24), nunc obsoleta.

20) Schaeffer l. c. Nro. 64.

21) Dioscorides l. c. lib. I. cap. 146. Hoffmann diss. cit. §. 17. Spindler diss. de nuce Juglande ejusdem usu medico. Hal. 1744. §. 31. Brera l. c. §. 121.

22) Ebeling diss. de Quassia et Lichene island. Glasgov 1779.

23) l. c. pag. 329.

24) Dioscorides lib. III. cap. 47.

Dictamnus. Decandria Monogynia.

D. albus in Europa habitans. Radicem Dictamni Stoerck 25) in vermes laudavit, nunc ea non amplius utimur.

M e l i a c e a e.

Melia. Decandria Monogynia.

M. Azedarach in Syria et Zeylonia habitans. Primo Rajus 26) eam adversus vermes laudavit, et nunc frequenter ea in America boreali utitur 27).

S a r m e n t a c e a e.

Vitis. Pentandria Monogynia.

Vitis vinifera in Europa et fere toto orbe nunc culta. Vinum, fermentatione fluidum ex baccis paratum etiam contra vermes adhibitum 28), nunc autem ad vermes pellendos vix adhibetur.

A u r a n t i a e.

Citrus. Polyadelphia Icosandria.

C. medica in Oriente indigena, nunc in Europa culta. Semina Citri acerba contra ascarides maxima cum utilitate adhibita esse Lange affirmavit 29), sunt vero remedium domesticum.

G u t t i f e r a e.

Garcinia. Dodecandria Monogynia.

25) Schaeffer l. c. Nr. 82.

26) histor. pl. pag. 1545.

27) Chapman l. c. pag. 54, Eberle l. c. pag. 203.

28) Van Swietem Comment. tom. IV. pag. 735.

29) Miscell. veritat. de reb. med. fasc. I. Luneburgae 1774 pag. 85. et ejusd. Tentamen de remediis Brunsvicensium. Brunsw. 1765.

G. Cambogia (Cambogia Gutta L.) in India habitat.

Stalagmites. Polygamia Monoecia.

S. cambogioides in Zeylonia et Moluccis insulis crescit. Hae duae plantae praecipue gummi Guttae exsudent, quod drasticum et anthelminticum evacuans est. 30) Permultis specificis et arcanis contra taeniam hoc maximam ad partem inest.

H y p e r i c i n e a e.

Hypericum. Polyadelphia Polyandria.

H. perforatum in Europa habitans. Flores Hyperici Bartolini anthelminticis adnumeravit, nunc autem contra vermes non amplius adhibentur 31).

H. Androsaemum in Anglia, Gallia Italiaque crescens. Olim anthelminticis adnumerabatur 32).

V i o l a r i a e.

Permultis hujus familiae speciebus vis inest emetica; interdum emeticis utimur ad vermes ejiciendos, qui ex intestinis ad ventriculum adscendunt 33).

C r u c i f e r a e.

Rhaphanus. Tetrodynamia Siliquosa.

R. sativus in China indigenus, apud nos cultus. Radix Raphani recens, acris, olim ad vermes debellandos adhibita, nunc obsoleta. 34)

30) Bisset medical essays and observations 1766. pag. 8.

31) Acta medic. 1671 et 1672 observat. 40.

32) Schaeffer l. c. Nro 144.

33) Vogel diss. de usu vomitor. ad ejiciendos vermes. Gott. 1764. Bloch Abhandlung von den Eingeweidewürmern. Berlin 1782. pag. 52.

34) Schaeffer l. c. Nro 128. Hoffmann diss. cit. §. 26.

Erysimum. Tetradinamia Siliquosa.

E. Alliaria in Europa habitans. Herba olim anthelminticis, verisimile ob odorem alliaceum, adnumerata; nunc absoluta 35).

Brassica. Tetradinamia Siliquosa.

B. oleracea habitat in Anglia. Semen Brassicae olim maxima anthelmintici gloria floruit 36), nostris temporibus vix adhibetur.

B. eruca in Helvetia et Austria habitans. Semen ejus olim etiam contra vermes datum, nunc autem obsoletum 37).

Turritis. Tetradinamia Siliquosa.

T. glabra in Europa crescens. Herba Turritidis Dale ad vermes pellendos laudavit 38), nunc vix ac ne vix adhibetur.

Sinapis. Tetradinamia Siliquosa.

S. nigra in Europa indigena. Semina Sinapeos olim ad vermes ejiciendos adhibebantur 39), nunc obsoleta.

Sisymbrium. Tetradinamia Siliquosa.

S. Nasturtium in humidis Europae. Nasturtium aquaticum olim persaepe in vermes adhibitum; nostris temporibus eo non amplius usi sumus 40).

S. Sophia apud nos indigenum. Semen *Sophiae* seminibus cinnae praestantius esse Hoffmann putavit 41); nunc obsoletum.

35) Schaeffer l. c. Nro 123.

36) Celsus l. c. lib. IV. cap. 17. Dioscorides l. c. lib. III. pag. 111.

37) Schaeffer l. c. Nro 126.

38) Schaeffer l. c. Nro 125.

39) Caelius Aurelianus de morb. chronic. lib. IV. cap. 6.

40) Dioscorides lib. II. cap. 144. Hoffmann diss. cit. §. 26.

41) Schaeffer l. c. Nro 122.

F u m a r i n e a e.

Fumaria. Diadelphia Hexandria.

F. officinalis in Europa habitans. Herbam Fumariae Schaeffer anthelminticis adnumeravit, nunc vix ad vermes ejiciendos adhibemus 42).

P a p a v e r i n e a e.

Papaver. Polyandria Monogynia.

P. somniferum in Europa australi et Africa boreali obvium. Opium, succus expressus, condensatus, narcoticum efficacissimum, teste Schaeffer contra vermes adhibebatur 43); nunc eo non amplius adversus vermes utimur.

R a n u n c u l a c e a e.

Helleborus. Polyandria Pentagynia.

H. niger in Europa crescens. Radices Hellebori nigri, (quae etiam ex aliis plantis colliguntur), Hoffmann 44) ad vermes ejiciendos commendavit, nunc autem obsoletae.

H. foetidus in Germania, Helvetia atque Gallia crescens. Herba Hellebori foetidi olim usitatissimum anthelminticum fuisse videtur 45), nunc autem rarissime ea utimur.

Nigella. Polyandria Pentagynia.

N. sativa in Europa australi indigena; olim ea permulti usi sunt, nunc autem adversus vermes vix adhibetur 46).

42) Schaeffer l. c. Nro. 130.

43) Ant. de Haen tract. de vermib. intestin. pag. 57.

44) diss. cit. §. 25.

45) Bisset Essays on the medical constitution of great Britain pag. 381.

46) Galenus de simpl. facult. lib. VII, Dioscorides l. c. III. cap. 84. Caelius Aurel. IV. lib. IV. cap. 8. etc.

PARS SECUNDA.

DE ANTHELMINTICIS AD NOSTRA USQUE TEMPORA ADHIBITIS, CUM AD PLANTAS A QUIBUS EA DESUMENDA, TUM AD PARTES CONSTITUENTES, NOMINATIM EAS, QUIBUS EARUM VIRES ADSCRIBENDAE SUNT.

I. ANTHELMINTICA SPECIFICE AGENTIA.

Polypodium Filix mas. L. †)
Polystichium Filix mas. Roth
Aspidium Filix mas. Swartz
Nephrodium Filix mas. Michaux.

Pars officinalis est rhizoma, nomine radicis Filicis maris notum, tuberculis ovalibus, (quae remanserunt de stipitibus demortuis), ad partem inferiorem multis fibrillis perpendicularibus nigris, ad partem superiorem dense paleis ferrugineis circumdatum. Radices, sic dictae, juniores, biennes, plerumque oblongae et a fibrillis purgatae, strobulo abietis simillimae, majores autem palmatae, olim in officinis sub nomine manus Sti Joannis notae erant. Ad usum radices anni currentis, vel praecedentis satis purgatae sunt adhibendae, antiquiores non tam efficaces sunt. Substantia radicis medullosa odoris peculiaris, coloris flavo viridis, saporis mucosi, deinde adstringentis,

†) Nomina plantarum, quae ante Linnaeum duxerunt, nec non eorum descriptiones plane omisi, quia eorum enumeratio et descriptio hujus commentationis fines, ut credo, praecedit et priorum synonymorum collectio in Linnée species plant. edit. Willdenow inveniuntur, etiam descriptiones videas in opere hic citato, nisi locus singulariter utatur.

subamari. Ad usum medulla recenter siccata adhibetur, quia temporis progressu medulla pulverata odorem, et saporem amittit. Cum hoc filice multi Polypodium Filix femina confundant; in universum est tenuior, subtilius incisa; radix minor, nigra, squamis nigricantibus et in partibus tuberculosi parum tantum medullae continet. Cum Pteride aquilina omnino confundi non potest, radicem enim habet repentem.

Partes constituentes:

	Drachmae	Grana
Oleum fixum viride	—	XXXVI
Resina mollis (Oleo pauco adhuc conjuncto)	—	XL
Principium extractivum dulce	III	XXXV
Scytodephium	I	IV
Principium extractivum tingens pauco Scytodephio et principio extractivo dulci adhaerente	—	XXII
Albumen induratum cum aliquo Amylo	—	L
Amylum	I	VIII
Fibrae lignae	VII	XXIV
	Unciae II	—

Cineres continent: ferrum, acidum oxalicum, calcaria, argilla, silicia, calcaria sulfurica, kali muriaticum et sulfuricum. 1)

Vis radice filicis maris athelmintica tantum oleo fixo viridi saporis nauseoso-rancidi attribuenda, quod etiam Pfaff et Morin confirmant.

Geoffroya surinamensis. Bondt 2).

Andyrae retusae, var.

β) *surinamensis*. De Candolle 3).

1) Diss. inaug. sistens Analysin chemicam radice filicis maris. Auct. B. D. de Gebhard. Kiliae 1821. — Epitomen ejusdem videas in: Pfaff System der Materia medica Th. VII. pag. 211 et seq. — Morin in Journal de Pharmacie 1824.

2) Bondt comment. de cortice Geoffroyae surinamensis cum tabula aenea. Lugduni Batavorum 1788. recusa in: Schlegel thesaurus materiae medicae. Tom. III. pag. 79—154.

3) Prodromus systematis naturalis regn. veg. Pars II. 1825. pag. 476.

Pars officinalis. Frusta corticis plana, paululum tantum incurva unius fere pedis longa duorum vel trium pollicum, lata non ultra pollicis dimidium densa apud mercatores prostant. Epidermis est obscure fusca, griseo et flavo lichene tecta, sub illa cortici color est ferrugineus, textura fibrosa et lamellosa, hinc inde striata. Latus vero ligno objectum e nigro fuscum, vel maculatum vel striatum. Fractura fibrosa; pulveri color idem qui jalapparum pulveri; cortici recenti odor est nauseosus, sapor subamarus adstringens; si diu jacet, tam odore illo, quam sapore caret.

Partes constituentes:

Surinaminum principium singulare.

Principium adstringens oxydatum (maximam esse similitudinem principio adstringente oxydato corticis peruviani).

Principium adstringens, ferrum viride trigen.

Amylum.

Gummi.

Acidum malicum.

Cineres continent kali carbonicum, muriaticum, phosphoricum, terram siliciam, manganum oxydatum, calcaream carbonicam et phosphoricam, ferrum oxydatum, denique magnesiā 4).

Vim anthelminticam hujus corticis Surinaminum tantum exserit, principium adstringens enim vi anthelmintica carere credimus, quod jam in commentationis parte prima dictum.

Dosis: pro adultis Uncia in decocto.

Geoffroya inermis. Swartz 5).

Andyra inermis. De Candolle 6).

Pars officinalis. Duae illius corticis species apud mercatores veneunt; altera, quam Wright et Chamberlain genuinam esse judicant, cortici Geoffroyae surinamensis omnino similis

4) Huettenschmid Diss. inaug. chem. sistens analysin chemicam corticis Geoffroyae jamaicensis, nec non Geoff. surinam. Heidelb. 1824.

5) Swartz flora Indiae occidentalis, tom. III, pag. 1255.

6) Prodrromus: Pars II. pag. 475.

est, a quo non nisi crassitie differt; altera vero, quam Bondt genuinam esse dixit, (cujus sententiae nos quoque accedimus, quod auctorum consensu hujus vires multo sunt fortiores) constat frustis usque ad duos pollices longis, unam ad quator lineas lates, quartam feri pollicis partem crassis. Epidermis fusca, rugosa atul creulosa, flavo lichene saepe tecta, sub cuticula cortex est cinnamomeus, in interiore vero parte, quae ligno incederat, feruigineas saepe maculosus vel striatus. Constat vero plurimis lamellis quarum altera atteri scruperiujecta est. Fractura lamellosa, incisio vero transversa est splendens. Amarum edit saporem sputumque tingit flavo colore.

Partes constitutentes:

Jamaicinum (principium singulare).

Principium tinctorium flavum.

Gummi fusci coloris, pellucidum.

Cera.

Resina.

Amylum.

Cineribus inest: calcaria, carbonica et phosphorica, kali carbonicum, phosphoricum et sulphuricum, terra silicea, magnesia et ferrum oxydatum 7).

Jamaicinum cortici Geoffroyae inermis vim anthelminticum tribuere experimenta probarunt; corticis Geoffroyae surinamensis efficacior esse videtur.

Dosis autem pro adultis uncia die; decoctum plerumque aegrotantibus datur.

Fucus Helminthochortos L. et De Cand.

Ceramium Helminthochortos Roth.

Conferva Helminthochortos Gmelin.

Gigartina Helminthochortos Lamauroux.

Planta tota, qua utimur, circiter pollicaris, ex multis fibris tenacibus, cespites seu fasciculos formantibus composita, ramis basi

7) Huettenschmid diss. cit.

horizontalibus divaricatione nodosis; coloris flavo-fuscentis, saporis salsi nauseosi; odoris ingrati.

Partes constituentes:

Natrum muriaticum.

Magnesia muriatica.

Resina.

Gummi.

Albumen.

Fibrae.

Cineribus inest: jodinum, calcaria carbonica et muriatica, natrum muriaticum et sulphuricum.

Vires anthelminticas solum sali culinari, quod jam supra dictum, adscribendas esse credimus. Dosis, unciam unicam vel plures in die recipiendam.

Spigelia anthelmia. L.

Partes officinales sunt radix cum herba; altera fibrosa fusca, radici valerianae similis; altera, ex foliis lanceolatis acuminatis, oppositis asperis constituta. Ambae odoris nullius, saporis peramari, radix herbae autem amarior.

Partes constituentes:

1) radicum.

Oleum pingue.

— aethereum.

Resina (pauca tantum).

Principium amarum, subnarcoticum, anthelminticum.

Principium extractivum dulce.

Albumen.

Acidum gallarum.

Kali malicum.

Calcaria malica etc.

Fibrae lignae.

2) herbae.

Oleum viride (Chlorophyllum) oleo pingui adhaerens.

Albumen.

Principium amarum, nauseosi saporis.

Principium extractivum dulce.

Acidum gallarum.

Kali malicum.

Calcaria malica.

Fibrae ligneae.

Cineribus inest kali subcarbonicum et muriaticum, calcaria sulfurica, subcarbonica et phosphorica, ferrum oxydatum atque terra silicea 8).

Vires anthelminticae principio amaro adscribendae sunt. Principium hoc agens radicem magis nauseosum et amarum principio herbae esse videtur, eamque ob causam radicem efficaciorē esse, concludimus. Dosis hujus et marilandicae uncia pro die.

Spigelia Marilandica L. 9)

Radice et herba utimur. Radix simplex fibrosa, caule subquadrangulāri conjuncta. Folia glabra, sessilia, opposita, subtus pallidiora; ambo saporis ut praecedentes amari, odoris nullius.

Partes constituentes:

herbae una cum radice.

Resina.

Principium amarum nauseosi saporis.

Principium extractivum dulce.

Albumen.

Acidum gallarum.

Fibrae ligneae.

Cineribus inest kali subcarbonicum et sulfuricum, calcaria sulfurica et carbonica, ferrum oxydatum, maganum et silicia.

Punica Granatum L.

Pars officinalis: radicis cortex, extus colore cinereo, intus saturate rubro. Sapor adstringens.

Partes constituentes:

Scytodephium.

Substantia, cerae simillima.

Substantia saccharinosa.

ad partem in aqua, nec non in alcohol vini solubilis.

8) Feneulle analyse de la Spigelia anthelmintique in Journal de Pharmacie 1823. Maj. pag. 197.

9) Bigelow American medical botany etc. Boston 1817. Vol. I. pag. 142.

Acidum gallarum.
Fibrae lignae 10).

Vires tantum Scytodephio adscribendae sunt, nam omnes ceterae partes constituentes hic nominatae mitissimae sunt, qua de causa contra vermes hic cortex non amplius adhibendus, scytodephio enim nullas vires anthelminticas inesse credimus. Dosis est uncia; plura in parte commentationis prima videas.

Daucus Carota. L.

Radix, qua utimur, est varietas magnitudine, dulcedine, et colore flavo conspicua.

Partes constituentes:

Aqua
Saccharum
Principium extractivum dulce
Resina
Albumen
Fibrae

Cineres constituuntur ex kali carbonico et sulfurico, calcaria carbonica et sulfurica, terra silicea.

Ex partibus constituentibus saccharum vim radice Dauci exserere concludimus. Bremser 11) anthelminticis mechanicis adnumeravit; Hartmann, per aërem carbonicum in primis viis excludentem ad vermes debellandos aliquid efficere, credit 12).

Allium sativum.

Pars officinalis est bulbus, nomine Allii radice notus, tantum recens adhibendus, siccatus enim maximam partem olei aetherei amittit.

Partes constituentes:

Oleum aethereum (hydrogenatum Pfaff) circiter 1/640.

10) Mitouart in Journal de Pharmacie 1824. Juillet pag.

11) l. c. pag. 147.

12) l. c. I. pag. 246.

Principium tenax glutinosum, gummi arabico simillimum.
 Principium extractivum peculiare.
 Cineribus inest: kali sulphuricum, muriaticum et subcarbonicum, denique phosphoricum perpaucum, calcaria, argilla et terra silicea 13).

Vires anthelminticae ejus oleo aethereo tantum adscribendae sunt.
 Datur cum cibis aut lacte decoctum.

Ferula Asa foetida L. 14)

Pars officinalis. Asa foetida ex radice dissecta succi lactei forma effluit, solis radiis inspissatur. Substantiam refert consistentiae cereae, in manu emolliendam, coloris ex flavo fusci, rubescentis, interspersis hinc inde maculis albis, nitidis, saporis acris, amari, nauseosi, odoris alliacei, fortis.

Partes constituentes 15)	500 partes.
Oleum aethereum	23
Phosphorus?	1/4
Resina	236
Resina mollis.	8
Gummi (variorum salium vestigiis junctum)	97
Principium tragacanthae	32
Principium extractivum	5
Calcaria sulfurica	31
Calcaria malica (cum resina adhaerente)	17 1/2
Ferrum oxydatum et argilla	2
Aqua	30
Arena et partes ligneae admixtae	23
	506,75

Vires anthelminticas oleum aethereum et verisimile principium resinosum exserit.

13) Pfaff System der Materia medica Thl. IV. pag. 308. Cadet in: Berliner Jahrbuch der Pharmacie 1807. pag. 143.

14) John Hope. Philosophical transactions Lond. 1785. Vol. 75. par I. pag. 36. cum duab. tab. aeneis.

15) Pfaff l. c. IV.

Dosis: grana octo, scrupulus demidius et ultra in pilularum forma.

Pinus sylvestris L. 16).

Oleum terebinthinae a mercatoribus vendimus; et ex terebinthina destillatione extrahitur.

Dosis. Uncia dimidia ad duas ad taeniam expellendam.

Laurus camphora. L. 17).

Camphora ex India orientali ad nos fertur, odoris fragrantis; saporis calidi penetrantis.

Dosis granadecem ad scrupulum.

II. ANTHELMINTICA EVACUANTIA.

Gratiola officinalis.

Pars officinalis est herba cum radice. Radix fibrosa geniculata; folia lanceolata, serrata, glabra; tota vix spithamea, saporis amari, odoris nullius.

Partes constituentes:

(succus recenter expressi)

Principium resinoideum peramarum, in spiritu vini solubile, resina et principio extractivo junctum

Resina viridescens

Substantia zoophytica

Calcaria oxalica

Calcaria phosphorica, et Ferrum 18)

16) Lambert description of the genus *Sinus* 1803. Lond. pag. 1.

17) N. J. Jacquin, Collectanea ad Botan. Chem. et histor. natur. spectantia Vol. IV. Vindobon. 1790. pag. 221.

18) Pfaff l. c. tom. III, pag. 152. Vauquelin in: Annales de Chimie tom. LXXII.

Dosis: drachmae duae cum aqua fervente iufusa pro die, raro in pulveris forma adhibetur.

Aloë elongata. M. 19).

Haec species est *A vulgaris* De Candolle et *A. perfoliata* W.

Hac specie praesertim succum [condensatum accepimus, quem Alonnominaamus; etiam:

Aloë spicata. L.

Aloë succotrina. L.

Tres occurrunt Aloës venalis species:

1) *Aloë succotrina* omnium optima, splendida, ad margines subpellucida, rubicunda, in pulverem croceum terenda, saporis amari, nauseosi, odore myrrhae aemula. Quae, ex hac seleguntur, frustula optima nota, Aloën lucidam constituunt.

2) *Aloë hepatica*, compacta, tenax, coloris hepatici, minus splendida, pelluciditate in frustis, quidquam majoribus carens, pulverem praebens ex fusco luteum, saporis intensioris amari, odoris nauseosi.

3) *Aloë caballina*, omnium infima, nec ad usum medicum quemcunque admittenda, coloris atri, maculis notata ferrugineis, carbone, arena et peregrinis aliis impura.

Partes constituentes: 20)

1) *Aloës succotrinae*.

Principium Aloës amarum, Aloinum sic dictum (sapo-
naceum)

Resina minoris amaritiei

75

25

100

19) J. A. Murray Succo Aloës amari initia Götting. 1785. pag 10.

20) Pfaff System d. Mat. med. III. pag. 48. et sqq. Trommsdorff neuse Journal der Pharmacie VI. St. 1. pag. 290.

2) *Aloës hepaticae.*

Aloinum	81,25
Resina	6,25
Albumen	12,50

100,00

3) *Aloës caballinae.*

Aloinum	51
Resina, Albumen, Impuritates admixtae etc.	49

100

Dosis grana plura (usque sex) in pilulis aut tinctura. (Vires anthelminticas Aloino adscribendas esse, vix memorare debemus.)

Stalagmites cambogiodes M. 21).

Gutifera vera Koenig.

Garcinia Cambogia 22)

Cambogia Gutta L.

Pars officinalis. Ex vulneratis duarum arborum succus fluens sub solis radiis condensatus in cucurbitis reconditus aut in massas teretes redactus venditur, colore ex rufo flavo, fractura nitida saporis subacris, odoris nullius, cum aqua solutionem turbidam exhibet, cum spiritu vino pellucidam auream; nomine gummi guttae notus.

Partes constituentes: 23)

Principium extractivum saponaceum	67,5
Resina	12,5
Gummi	20,0

100,0

Vires anthelminticae principio extractivo saponaceo praecipue sunt adscribendae. Dosis grana decem ad scrupulum.

21) Commentationes societatis regiae Goetting. Vol IX. 1789. pag. 169. J. A. Murray. Comment. de arborib. Gummi Guttae fundentib. etc.

22) Comment. Goett. Vol. IX. Murray commentatio citata pag. 181.

23) Pfaff loc. cit. III. 319.

Convolvulus Jalappa. Pars 2⁴).
Convolvulus macrorrhiza Michaux.
(Ipomaea recentiorum).

Pars officinalis. Quae nobis adfertur radix siccata, frusta exhibit aut orbiculata aut oblonga externe rugosa, ex atro grisea, interne stratis circularibus fuscis resinis, cellulosa ex fusco grisea interstincta, composita, inflammabilia, in pulverem ex fusco flavum conterenda, saporis acris nauseosi, subaciduli, odoris debilis, ingrati.

Adulteratur subinde radice bryoniae quae colore pallidiore et textura spongiosa distinguitur.

Partes constituentes 25).

	100,0
Resina	10,0
Extractum aquosum	44,0
Amylum	2,0
Substantia lignea	29,0
Albumen	2,0
Defectus	12,0
	100,0

Principium radici vim anthelminticam attribuens est resina drastice agens.

Dosis radice scrupulos duos; resinae quatuor ad decem grana.

Ricinus communis L.

Pars officinalis: oleum seminum expressum, acre. Acrimonia tantum pericarpio adhaeret quae efficaciam oleo tribuit.

Dosis. Uncia ad duas pro adultis.

24) Desfontaines in Mem. du Museum d'Histoire naturelle Tom. II. pag. 120. et seqq.

25) Pfaff loc. cit. IV. p. 35. Cadet de Gassicourt in Jour. de Phar. tom. XXIV. Vol. 2. p. 80.

Croton Tiglium. L.

Pars officinalis est oleum expressum insigni amaritie praeditum, quae principio peculiari non satis noto, nec non vis drastica vehementissima adscribitur.

Dosis est gutta cum saccharo trita.

III. ANTHELMINTICA ROBORANTIA.

Juglans regia L.

Pars officinalis. Putamen nucum viride, carnosum et fructus immaturi, odoris aromatici ingrati, saporis peramaricantis, acerbi.

Partes constituentes: 26)

Amylum.

Principium amarum.

Scytodephium.

Acidum malicum.

Acidum citricum.

Calcaria oxalica.

Calcaria phosphorica.

Parenchyma.

Vires nucum juglandum anthelminticae tantum principio amaro sunt adscribendae.

Dosis extracti nucum juglandum grana decem ad scrupulum.

Tanacetum vulgare. L.

Partes officinales: folia, flores et semina adhibentur, odoris aromatici ingrati, saporis aromatici, nauseosi, amaricantis.

26) Examen chimique du broux de noix in Annales de Chimie Tom. LXXIV. p. 303. Pfaff loc. cit. IV. p. 261.

Partes constituentes: 27)

1. Foliorum	2. Florum	3. Seminum.
Oleum aethereum.	Oleum aethereum.	Oleum aethereum.
Substantia resinosa (chlorophyllum.)	Cera.	Oleum pingue (paucum).
Principium adstringens ferrum viride tingens.	Resina mollis.	Resina mollis.
Principium extractivum dulce.	Principium adstringens ferrum viride tingens.	Cera
Gummi.	Principium amarum.	Principium amarum.
Albumen (perpaucum).	Principium extractivum dulce.	Principium adstringens ferrum viride tingens.
Fibrae lignae.	Gummi.	Gummi.
Acidum malicum.	Fibrae lignae.	Fibrae lignae.
	Acidum malicum.	Acidum malicum.
Cineribus inest kali muriaticum, calcaria sulfurica, ferrum oxydatum, terra silicea.		

Vires anthelminticae ab oleo aethereo et principio amaro pendent, quod Frommherz affirmat.

Dosis: uncia herbae cum aqua infusae, aut pulveratae datur.

Artemisia Absinthium.

Partes officinales: herba cum floribus odoris aromatici non ingrati, saporis aromatici, amari et callidi.

Partes constituentes: 28)

Principium extractivum amarum.
 Oleum aethereum.
 Extractum gummosum (maximam ad partem).
 Acidum aceticum.
 Resina (chlorophyllum)
 Kali aceticum et muriaticum nec non sulfuricum.
 Calcaria sulfurica.
 Fibrae lignae.

27) Chemische Untersuchung des Rhainfarren von Frommherz in Geyer's Magazin für die Pharmacie VIII. p. 35.

28) Pfaff loc. cit. IV. pag. 333.

Vis anthelmintica oleo aethereo una cum principio extractivo amaro attribuenda.

Dosis: herbae uncia, olei aetherei guttae plures.

Artemisia judaica. 29)

Artemisia Santonica. 30)

Artemisia contra. 31)

Partes officinales. Hae tres plantae et verisimile quaedam aliae species semen cinae praebent 32). Occurrunt tres seminum species, prima: semen cinae levanticum, optima paucis partibus calycinis et foliolis admixta, odoris aromatici fragrantis; altera: semen cinae orientale odoris minoris; tertia: semen cinae barbaricum odoris debilis et multis partibus calycinis admixta.

Partes constituentes: 33)

	500
Oleum aethereum	4
Resina mollis (chlorophyllum)	55
Principium extractivum peculiare et Calcareia malica	105
Principium extractivum gummosum	180
Principium extractivum (kali caustico praecipitatum)	100
Fibrae vegetabiles	60
	504

29) Lin. spec. plant. edit. Wild. tom. III. pars 3. p. 1816.

30) Lin. spec. loc. cit. tom. III. pars 3. pag. 1826.

31) Lin. loc. cit. tom. III. pars 3. pag. 1817.

32) Delle Chiaje Neapolitanus novam artemisiae speciem semen cinae prebens invenit, descriptionem plantae videas in Medic. chirurg. Zeitung d. 29. November 1824 pag. 33. Artemisiae novae species descriptio. A. fruticosa, ramis virgatis plurimis, erectis, striatis subtomentosis, foliis alternis lineari-lanceolatis, petiolo destitutis; racemis axillaribus simplicissimis; floribus erectis sessilibus; calycibus ovatis; squammis ovalibus tomentosis, bractea lineari tomentosa basi cinctis receptaculis planis. Planta odorata, flores odorem ac saporem seminis santonici habent.

33) Pfaff l. c. VI. 451.

Dosis. Semen cinæ præcipue cum melle in electuarii forma uncia pro die utimur.

Valeriana officinalis L.

Pars officinalis. Radix fibrosa colore fusco, sapore acri amaro, aromatico, odore penetrante ingrato.

Partes constituentes: 34)

	—	Drach.	1	Scr.	1
Oleum aethereum			2	—	
Amylum				—	
Principium extractivum resinosum	2	—		—	
Principium extractivum gummosum	1	—	4	—	
Resina	1	—		—	
Fibrae ligneae	11	—		—	2
	16	—		—	

Vis radice Valerianæ oleo aethereo et principio extractivo resinoso adscribenda est.

IV. ANTHELMINTICA MECHANICE AGENTIA.

Dolichos pruriens L. 35)

Slizolobium pruriens P.

Mucuna pruriens. De Candolli.

Pars officinalis. Legumina ad nos feruntur tripollicuria fere digiti crassitie, coloris nigrescentisque densissime pilis hispidis ferrugineis, nitidis vestuntur, qui, dum cuti applicantur, tellationem inducunt urentem atque intollerabilem.

Pilis tantum utimur cum syrupo ad electuarum præparatum.

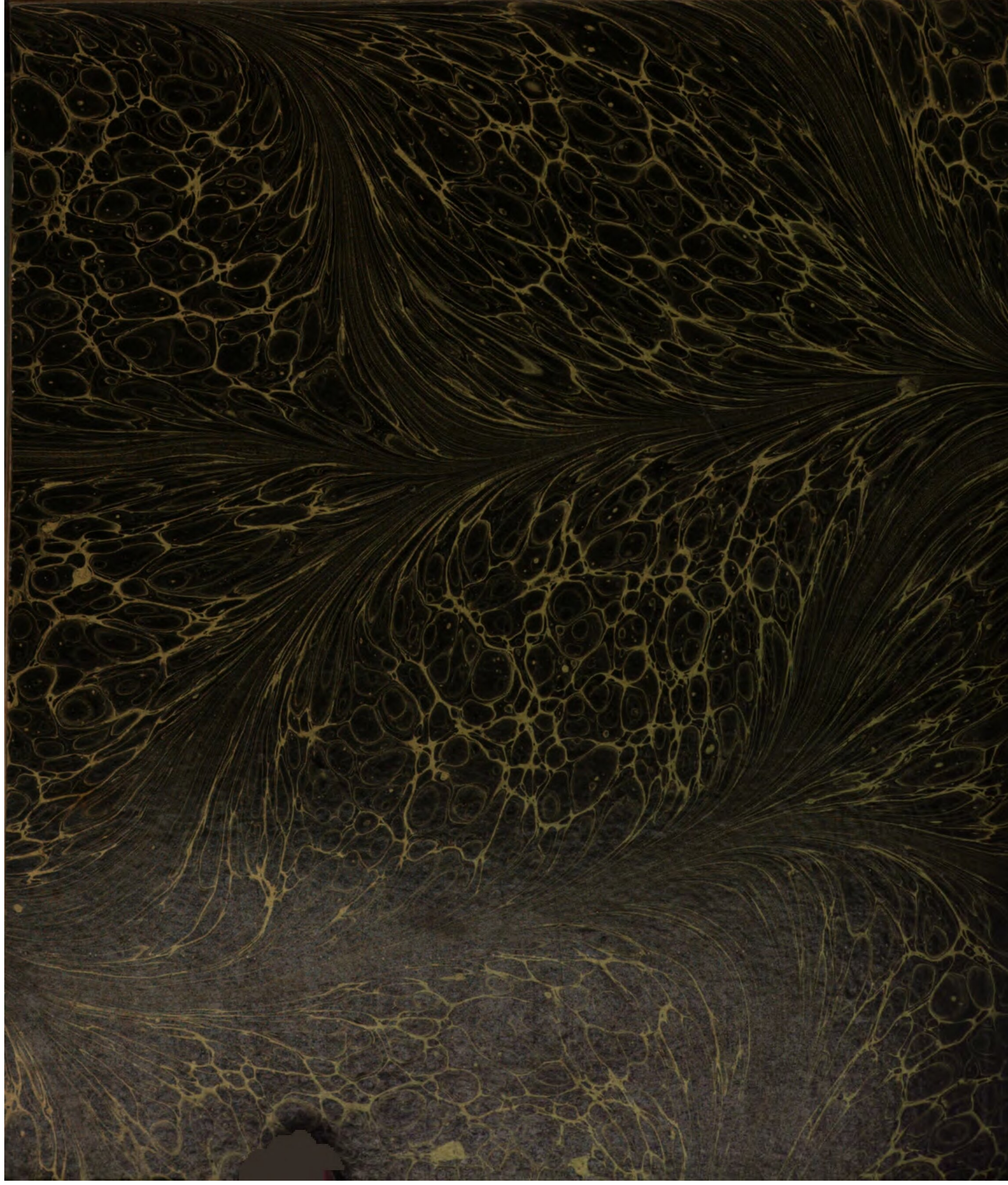
34) Pfaff loc. cit. IV. pag. 168. Tromsdorff Journal der Pharmacie. Tom. XVII. pag. 1. et seqq.

35) Jaccquin selectarum americanarum stirpium historia Nro 7.

C O R R I G E N D A.

Pag.	2	linea	15	lege	permagna	pro	per magna
—	3	—	4	—	disparsum	—	dispartum
—	5	—	14	—	borealis.	—	borealis;
—	—	—	15	—	subadstringentis	—	sub adstringentis
—	6	—	1	—	est,	—	sunt,
—	—	—	6	—	simili	—	similis
—	—	—	12	—	πτέρις	—	πρέρις
—	7	—	12	—	adnu-	—	ad nu-
—	8	—	2	—	adhibetur	—	adhibitur
—	—	—	4	—	cui	—	quod
—	—	—	6	—	usum	—	usu
—	—	—	10	—	expellendos	—	expellandos
—	—	—	21	—	abundant	—	abundunt
—	9	—	3	—	odiosum	—	odiosus
—	10	—	5	—	verisimile	—	verosimile
—	—	—	11	—	Aluës	—	Alöe
—	—	—	16	—	Triandria	—	Trandria
—	—	—	19	—	Planta in Europa	sua sponte crescens.	
—	11	—	2	—	debellandos	pro	depellandos
—	—	—	7	—	temporibus	—	temporis
—	12	—	1	—	Zedoariae	—	Zeoloariae
—	—	—	16	—	binthinae	—	binthina
—	—	—	21	—	obtinuerunt effecisse.		
—	13	—	3	et linea 13 lege	Terebinthinam		
—	—	—	19	lege	Therebinthinam, quam		
—	14	—	2	—	adhibetur	pro	adhibentur
—	—	—	16	—	obsoleta	—	obsoteta
—	15	—	8	—	Aegyptus	—	Agyptus
—	—	—	9	—	vocatur	—	vovatur
—	16	—	7	—	nigrum	—	nigrum
—	—	—	12	—	officinarum	—	offianarum
—	—	—	21	—	majoris	—	majorum
—	—	—	24	—	nec non cubebam anthelminticis adnumeravit,		
—	17	—	2	—	ἐλαίον	pro	ἐλαιον
—	—	—	23	—	purgante	—	purganti
—	21	—	15	—	nomine καλαμίνδης		
—	23	—	20	—	Scamonii lege: possidet		
—	24	—	7	—	defugandos	pro	defugendos
—	29	—	1	—	Herbam	—	Herba
—	30	—	10	—	reperitur,	—	reperitur.
—	34	—	19	—	destruit.	—	destruit."
—	36	—	24	—	Boerhave	—	Boerhade
—	37	—	22	—	Dioscorides	—	Dioscoricles
—	40	—	24	—	Swieten	—	Swietem

1. 1871
 2. 1872
 3. 1873
 4. 1874
 5. 1875
 6. 1876
 7. 1877
 8. 1878
 9. 1879
 10. 1880
 11. 1881
 12. 1882
 13. 1883
 14. 1884
 15. 1885
 16. 1886
 17. 1887
 18. 1888
 19. 1889
 20. 1890
 21. 1891
 22. 1892
 23. 1893
 24. 1894
 25. 1895
 26. 1896
 27. 1897
 28. 1898
 29. 1899
 30. 1900
 31. 1901
 32. 1902
 33. 1903
 34. 1904
 35. 1905
 36. 1906
 37. 1907
 38. 1908
 39. 1909
 40. 1910
 41. 1911
 42. 1912
 43. 1913
 44. 1914
 45. 1915
 46. 1916
 47. 1917
 48. 1918
 49. 1919
 50. 1920
 51. 1921
 52. 1922
 53. 1923
 54. 1924
 55. 1925
 56. 1926
 57. 1927
 58. 1928
 59. 1929
 60. 1930
 61. 1931
 62. 1932
 63. 1933
 64. 1934
 65. 1935
 66. 1936
 67. 1937
 68. 1938
 69. 1939
 70. 1940
 71. 1941
 72. 1942
 73. 1943
 74. 1944
 75. 1945
 76. 1946
 77. 1947
 78. 1948
 79. 1949
 80. 1950
 81. 1951
 82. 1952
 83. 1953
 84. 1954
 85. 1955
 86. 1956
 87. 1957
 88. 1958
 89. 1959
 90. 1960
 91. 1961
 92. 1962
 93. 1963
 94. 1964
 95. 1965
 96. 1966
 97. 1967
 98. 1968
 99. 1969
 100. 1970
 101. 1971
 102. 1972
 103. 1973
 104. 1974
 105. 1975
 106. 1976
 107. 1977
 108. 1978
 109. 1979
 110. 1980
 111. 1981
 112. 1982
 113. 1983
 114. 1984
 115. 1985
 116. 1986
 117. 1987
 118. 1988
 119. 1989
 120. 1990
 121. 1991
 122. 1992
 123. 1993
 124. 1994
 125. 1995
 126. 1996
 127. 1997
 128. 1998
 129. 1999
 130. 2000
 131. 2001
 132. 2002
 133. 2003
 134. 2004
 135. 2005
 136. 2006
 137. 2007
 138. 2008
 139. 2009
 140. 2010
 141. 2011
 142. 2012
 143. 2013
 144. 2014
 145. 2015
 146. 2016
 147. 2017
 148. 2018
 149. 2019
 150. 2020
 151. 2021
 152. 2022
 153. 2023
 154. 2024
 155. 2025
 156. 2026
 157. 2027
 158. 2028
 159. 2029
 160. 2030
 161. 2031
 162. 2032
 163. 2033
 164. 2034
 165. 2035
 166. 2036
 167. 2037
 168. 2038
 169. 2039
 170. 2040
 171. 2041
 172. 2042
 173. 2043
 174. 2044
 175. 2045
 176. 2046
 177. 2047
 178. 2048
 179. 2049
 180. 2050
 181. 2051
 182. 2052
 183. 2053
 184. 2054
 185. 2055
 186. 2056
 187. 2057
 188. 2058
 189. 2059
 190. 2060
 191. 2061
 192. 2062
 193. 2063
 194. 2064
 195. 2065
 196. 2066
 197. 2067
 198. 2068
 199. 2069
 200. 2070
 201. 2071
 202. 2072
 203. 2073
 204. 2074
 205. 2075
 206. 2076
 207. 2077
 208. 2078
 209. 2079
 210. 2080
 211. 2081
 212. 2082
 213. 2083
 214. 2084
 215. 2085
 216. 2086
 217. 2087
 218. 2088
 219. 2089
 220. 2090
 221. 2091
 222. 2092
 223. 2093
 224. 2094
 225. 2095
 226. 2096
 227. 2097
 228. 2098
 229. 2099
 230. 2100
 231. 2101
 232. 2102
 233. 2103
 234. 2104
 235. 2105
 236. 2106
 237. 2107
 238. 2108
 239. 2109
 240. 2110
 241. 2111
 242. 2112
 243. 2113
 244. 2114
 245. 2115
 246. 2116
 247. 2117
 248. 2118
 249. 2119
 250. 2120
 251. 2121
 252. 2122
 253. 2123
 254. 2124
 255. 2125
 256. 2126
 257. 2127
 258. 2128
 259. 2129
 260. 2130
 261. 2131
 262. 2132
 263. 2133
 264. 2134
 265. 2135
 266. 2136
 267. 2137
 268. 2138
 269. 2139
 270. 2140
 271. 2141
 272. 2142
 273. 2143
 274. 2144
 275. 2145
 276. 2146
 277. 2147
 278. 2148
 279. 2149
 280. 2150
 281. 2151
 282. 2152
 283. 2153
 284. 2154
 285. 2155
 286. 2156
 287. 2157
 288. 2158
 289. 2159
 290. 2160
 291. 2161
 292. 2162
 293. 2163
 294. 2164
 295. 2165
 296. 2166
 297. 2167
 298. 2168
 299. 2169
 300. 2170
 301. 2171
 302. 2172
 303. 2173
 304. 2174
 305. 2175
 306. 2176
 307. 2177
 308. 2178
 309. 2179
 310. 2180
 311. 2181
 312. 2182
 313. 2183
 314. 2184
 315. 2185
 316. 2186
 317. 2187
 318. 2188
 319. 2189
 320. 2190
 321. 2191
 322. 2192
 323. 2193
 324. 2194
 325. 2195
 326. 2196
 327. 2197
 328. 2198
 329. 2199
 330. 2200
 331. 2201
 332. 2202
 333. 2203
 334. 2204
 335. 2205
 336. 2206
 337. 2207
 338. 2208
 339. 2209
 340. 2210
 341. 2211
 342. 2212
 343. 2213
 344. 2214
 345. 2215
 346. 2216
 347. 2217
 348. 2218
 349. 2219
 350. 2220
 351. 2221
 352. 2222
 353. 2223
 354. 2224
 355. 2225
 356. 2226
 357. 2227
 358. 2228
 359. 2229
 360. 2230
 361. 2231
 362. 2232
 363. 2233
 364. 2234
 365. 2235
 366. 2236
 367. 2237
 368. 2238
 369. 2239
 370. 2240
 371. 2241
 372. 2242
 373. 2243
 374. 2244
 375. 2245
 376. 2246
 377. 2247
 378. 2248
 379. 2249
 380. 2250
 381. 2251
 382. 2252
 383. 2253
 384. 2254
 385. 2255
 386. 2256
 387. 2257
 388. 2258
 389. 2259
 390. 2260
 391. 2261
 392. 2262
 393. 2263
 394. 2264
 395. 2265
 396. 2266
 397. 2267
 398. 2268
 399. 2269
 400. 2270
 401. 2271
 402. 2272
 403. 2273
 404. 2274
 405. 2275
 406. 2276
 407. 2277
 408. 2278
 409. 2279
 410. 2280
 411. 2281
 412. 2282
 413. 2283
 414. 2284
 415. 2285
 416. 2286
 417. 2287
 418. 2288
 419. 2289
 420. 2290
 421. 2291
 422. 2292
 423. 2293
 424. 2294
 425. 2295
 426. 2296
 427. 2297
 428. 2298
 429. 2299
 430. 2300
 431. 2301
 432. 2302
 433. 2303
 434. 2304
 435. 2305
 436. 2306
 437. 2307
 438. 2308
 439. 2309
 440. 2310
 441. 2311
 442. 2312
 443. 2313
 444. 2314
 445. 2315
 446. 2316
 447. 2317
 448. 2318
 449. 2319
 450. 2320
 451. 2321
 452. 2322
 453. 2323
 454. 2324
 455. 2325
 456. 2326
 457. 2327
 458. 2328
 459. 2329
 460. 2330
 461. 2331
 462. 2332
 463. 2333
 464. 2334
 465. 2335
 466. 2336
 467. 2337
 468. 2338
 469. 2339
 470. 2340
 471. 2341
 472. 2342
 473. 2343
 474. 2344
 475. 2345
 476. 2346
 477. 2347
 478. 2348
 479. 2349
 480. 2350
 481. 2351
 482. 2352
 483. 2353
 484. 2354
 485. 2355
 486. 2356
 487. 2357
 488. 2358
 489. 2359
 490. 2360
 491. 2361
 492. 2362
 493. 2363
 494. 2364
 495. 2365
 496. 2366
 497. 2367
 498. 2368
 499. 2369
 500. 2370
 501. 2371
 502. 2372
 503. 2373
 504. 2374
 505. 2375
 506. 2376
 507. 2377
 508. 2378
 509. 2379
 510. 2380
 511. 2381
 512. 2382
 513. 2383
 514. 2384
 515. 2385
 516. 2386
 517. 2387
 518. 2388
 519. 2389
 520. 2390
 521. 2391
 522. 2392
 523. 2393
 524. 2394
 525. 2395
 526. 2396
 527. 2397
 528. 2398
 529. 2399
 530. 2400
 531. 2401
 532. 2402
 533. 2403
 534. 2404
 535. 2405
 536. 2406
 537. 2407
 538. 2408
 539. 2409
 540. 2410
 541. 2411
 542. 2412
 543. 2413
 544. 2414
 545. 2415
 546. 2416
 547. 2417
 548. 2418
 549. 2419
 550. 2420
 551. 2421
 552. 2422
 553. 2423
 554. 2424
 555. 2425
 556. 2426
 557. 2427
 558. 2428
 559. 2429
 560. 2430
 561. 2431
 562. 2432
 563. 2433
 564. 2434
 565. 2435
 566. 2436
 567. 2437
 568. 2438
 569. 2439
 570. 2440
 571. 2441
 572. 2442
 573. 2443
 574. 2444
 575. 2445
 576. 2446
 577. 2447
 578. 2448
 579. 2449
 580. 2450
 581. 2451
 582. 2452
 583. 2453
 584. 2454
 585. 2455
 586. 2456
 587. 2457
 588. 2458
 589. 2459
 590. 2460
 591. 2461
 592. 2462
 593. 2463
 594. 2464
 595. 2465
 596. 2466
 597. 2467
 598. 2468
 599. 2469
 600. 2470
 601. 2471
 602. 2472
 603. 2473
 604. 2474
 605. 2475
 606. 2476
 607. 2477
 608. 2478
 609. 2479
 610. 2480
 611. 2481
 612. 2482
 613. 2483
 614. 2484
 615. 2485
 616. 2486
 617. 2487
 618. 2488
 619. 2489
 620. 2490
 621. 2491
 622. 2492
 623. 2493
 624. 2494
 625. 2495
 626. 2496
 627. 2497
 628. 2498
 629. 2499
 630. 2500
 631. 2501
 632. 2502
 633. 2503
 634. 2504
 635. 2505
 636. 2506
 637. 2507
 638. 2508
 639. 2509
 640. 2510
 641. 2511
 642. 2512
 643. 2513
 644. 2514
 645. 2515
 646. 2516
 647. 2517
 648. 2518
 649. 2519
 650. 2520
 651. 2521
 652. 2522
 653. 2523
 654. 2524
 655. 2525
 656. 2526
 657. 2527
 658. 2528
 659. 2529
 660. 2530
 661. 2531
 662. 2532
 663. 2533
 664. 2534
 665. 2535
 666. 2536
 667. 2537
 668. 2538
 669. 2539
 670. 2540
 671. 2541
 672. 2542
 673. 2543
 674. 2544
 675. 2545
 676. 2546
 677. 2547
 678. 2548
 679. 2549
 680. 2550
 681. 2551
 682. 2552
 683. 2553
 684. 2554
 685. 2555
 686. 2556
 687. 2557
 688. 2558
 689. 2559
 690. 2560
 691. 2561
 692. 2562
 693. 2563
 694. 2564
 695. 2565
 696. 2566
 697. 2567
 698. 2568
 699. 2569
 700. 2570
 701. 2571
 702. 2572
 703. 2573
 704. 2574
 705. 2575
 706. 2576
 707. 2577
 708. 2578
 709. 2579
 710. 2580
 711. 2581
 712. 2582
 713. 2583
 714. 2584
 715. 2585
 716. 2586
 717. 2587
 718. 2588
 719. 2589
 720. 2590
 721. 2591
 722. 2592
 723. 2593
 724. 2594
 725. 2595
 726. 2596
 727. 2597
 728. 2598
 729. 2599
 730. 2600
 731. 2601
 732. 2602
 733. 2603
 734. 2604
 735. 2605
 736. 2606
 737. 2607
 738. 2608
 739. 2609
 740. 2610
 741. 2611
 742. 2612
 743. 2613
 744. 2614
 745. 2615
 746. 2616
 747. 2617
 748. 2618
 749. 2619
 750. 2620
 751. 2621
 752. 2622
 753. 2623
 754. 2624
 755. 2625
 756. 2626
 757. 2627
 758. 2628
 759. 2629
 760. 2630
 761. 2631
 762. 2632
 763. 2633
 764. 2634
 765. 2635
 766. 2636
 767. 2637
 768. 2638
 769. 2639
 770. 2640
 771. 2641
 772. 2642
 773. 2643
 774. 2644
 775. 2645
 776. 2646
 777. 2647
 778. 2648
 779. 2649
 780. 2650
 781. 2651
 782. 2652
 783. 2653
 784. 2654
 785. 2655
 786. 2656
 787. 2657
 788. 2658
 789. 2659
 790. 2660
 791. 2661
 792. 2662
 793. 2663
 794. 2664
 795. 2665
 796. 2666
 797. 2667
 798. 2668
 799. 2669
 800. 2670
 801. 2671
 802. 2672
 803. 2673
 804. 2674
 805. 2675
 806. 2676
 807. 2677
 808. 2678
 809. 2679
 810. 2680
 811. 2681
 812. 2682
 813. 2683
 814. 2684
 815. 2685
 816. 2686
 817. 2687
 818. 2688
 819. 2689
 820. 2690
 821. 2691
 822. 2692
 823. 2693
 824. 2694
 825. 2695
 826. 2696
 827. 2697
 828. 2698
 829. 2699
 830. 2700
 831. 2701
 832. 2702
 833. 2703
 834. 2704
 835. 2705
 836. 2706
 837. 2707
 838. 2708
 839. 2709
 840. 2710
 841. 2711
 842. 2712
 843. 2713
 844. 2714
 845. 2715
 846. 2716
 847. 2717
 848. 2718
 849. 2719
 850. 2720
 851. 2721
 852. 2722
 853. 2723
 854. 2724
 855. 2725
 856. 2726
 857. 2727
 858. 2728
 859. 2729
 860. 2730
 861. 2731
 862. 2732
 863. 2733
 864. 2734
 865. 2735
 866. 2736
 867. 2737
 868. 2738
 869. 2739
 870. 2740
 871. 2741
 872. 2742
 873. 2743
 874. 2744
 875. 2745
 876. 2746
 877. 2747
 878. 2748
 879. 2749
 880. 2750
 881. 2751
 882. 2752
 883. 2753
 884. 2754
 885. 2755
 886. 2756
 887. 2757
 888. 2758
 889. 2759
 890. 2760

Wilmans, Karl Arnold

Commentatio de anthelminticis regni vegetabilis

Gottinga 1826

4 Diss. 3749,27

urn:nbn:de:bvb:12-bsb10973155-0